

1953

Nr. 11

KARYS

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVIECIAMI ATŠILANKYTI

WILLIAM J. DRAKE - DRAGŪNAS

LIETUVIS ADVOKATAS

85-03 WAREHAM PL.

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

Skaitkite ir platinkite

"TĖVŲ KELIĄ"!

Venecuelos lietuvių mėnesinis žurnalas

Rašyti: Revista Catolica Para Lituanos,

Aportado 369,

CARACAS—VENEZUELA

LIETUVIŲ RADIO D-JOS PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Trečiadieniais 9:30 val. vak. — WWRL 1600 kc
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. Evergreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS

Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

Tel. EV 8-9794

M and Z

AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —

Complete auto painting

D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir

mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS

Z. ZALIAUSKAS

937 Grand St.,

Brooklyn 11, N. Y.

Tarpe Morgan ir Bushwick Ave.

Laikas ir erdvė — žmogaus didžiausi priešai!
Bet turint gerą ir teisingai einantį laikrodėlį bei naudojantis naujausiomis moderniškoms priemonėmis, tas priešas yra nugalimas, sako

LAIKRODININKAS

JONAS SUTKAITIS

kuris taiso ir parduoda visų firmų laikrodžius.

449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

TELEVIZIJOS, RADIO IR FONOGRAFAI

GERA NUOLAIDA

Garantija — Išmokėjimai

APARATŲ SUTAISYMAS

dirbtuvėse ir namuose atliekamas pri-tyrusių inžinierių. Sąžiningas ir geras patarnavimas garantuotas.

DAINA TELEVISION COMPANY

qualified engineers' service

3130 S. Halsted Street, - DANUBE 6-6887

Lietuvių Auditorija

3133 So. Halsted Street

Chicago, Ill.

Tel.: Victory 2-6172

KETURIOS SALĖS

Išnuomojamos vestuvėms ir pobūviams su maistu ar be maisto. Susirinkimams ir konferencijoms salės veltui

KU biblioteka

093 00523472 3

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas, Zig. Raulinaitis ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusm. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuviėje. 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakars.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

NR. 11 (1293)

1953 M. LAPKRITIS—NOVEMBER

JSTEIGTAS 1919 M.

MŪSŲ KARIUOMENĖS GIMTADIENIS

KRAUJU PASRUVĘS KARIO VEIDAS YRA NEPALYGINAMAI DAUGIAU VERTAS UŽ PARIZIEJŲ TEISMĄ

Pakrikusi vokiečių kariuomenė traukėsi 1918 metais iš Rusijos gilumos Lietuvos link. Paskui vokiečius veržėsi raudonieji maskoliai. Vilniuje sujudo komunistai ir vietiniai lenkai. Viltys, kad demokratiškos Lietuvos niekas nelies, galutinai dingo. Reikia organizuoti karines pajėgas. Ministerių Kabineto pirmininkas Aug. Volde-

TOMAS ŽIURAITIS, O. P.

maras diplomatiniais reikalais išvykęs užsienin. O laukti nėra kada. Tautai pavojus čia pat. Persiorganizavęs Kabinetas, kurio pirmininkas min. M. Šleževičius, skelbia lapkričio 23 dieną šaukimą į savanorių pulkus.

Palikę vyrai arklą, knygą, lyrą išskubėjo laisvės ginti. Susirinko apie 15,000 savanorių. Nemažas būrys, bet kas jis prieš daug galingesnę priešą, kuris jau trankosi prie Lietuvos sienos?! Lietuvon įsibrauna bolševikai ir 1919 m. kovo 5—6 dienomis užima Vilnių. Savanorių jėgų nepakanka. Šaukiama visuotinė mobilizacija.

Pirmasis naujokų šaukimas paskelbtas 1919 m. kovo 5 dieną. Naujokai renkasi Kaune, Alytuje, Panevėžyje, Kėdainiuose, Marijampolėje ir kitose vietose, kur dar laikėsi vokiečių įgulos. Atėjo vyrai be tinkamo karinio apmokymo, be reikiamos aprangos, be maisto išteklių. Pasitaiko geresnių ginklų, bet daugiausia visokie apūdiję šautuvai... Ginkluojamasi, kaip įmanoma. Kovojava, kiek sugebama. Mūsų karių didvyriškumas ir atsikūrimui įmanomos sąlygos įgyven-

dino atstatytą Lietuvos Nepriklausomybę.

Lietuvos kariuomenės gimtadienis — 1918 m. lapkričio 23 d. — jau vien tik dėl Nepriklausomybės kovų turėtų būti mūsų pasididžiavimas. Deja: vieniems tas gimtadienis savotiškas epizodas, kitiems — savos "kritikos" pareiškimo diena, tretiems — tautinė ir kultūrinė šventė. Lengviau yra lengvabūdiškai ką nors kritikuoti, negu kritiškai tiesą pripažinti. Mūsų kariuomenės nuopelnai tautai ne kreida pažymėti, bet krauju tautos istorijoje įrašyti. Joks savas ar svetimas priešas to neištrins iš didvyrių kapų, istorijos lapų, nors "originalumo" dėlei tik kariuomenės klaidas minėtume.

Kas gi kariuomenė? Tai mūsų visų kūno ir sielos neatskiriama dalis, tai mūsų uniformuotasis "AŠ"!... Niekindami kariuomenę — niekiname save, nes kariuomenė nėra iš debesų nusileidusi, bet mūsų tautos kūdikis: kūdikis savo atsidavimu, meile ir besąlyginiu paklusnumu. Niekas neturi teisės savęs ir kitų niekinti, bet taisyti ir taisyti, pradedant nuo savęs, pradedant visos tautos pagrindais. Visos profesijos, luomai, organizacijos nebuvo ir nebus be klaidų: kur veikia

Į KETVIRTUS METUS ŽENGIANT

1950 metais lapkričio 23-sios proga Brooklyne, N. Y., išėjo pirmasis KARIO žurnalo numeris Amerikos žemyne.

KARYS gimė Nepriklausomybės kovų ugnyje 1919 metais. Per dvidešimt vienerius metus jis švietė, mokė karinių dalykų ir auklėjo Lietuvos karius. Apie ketvirtis milijono vyrų, per tą laiką praėjusių mūsų kariuomenės mokyklą, pamėgo šį žurnalą, daugelis jų nenorėjo su juo skirtis ir į atsargą išėję.

Antrojo pasaulinio karo audrų ir lietuvių tautos nelaimių metais KARYS ištikimai lydėjo žiaurais likimo išlaškytus mūsų vyrus visuose frontuose, nuo Ilmenio ežero ligi Juodosios jūros pakraščių...

Ir štai, prieš trejetą metų senųjų redakcijos darbuotojų atgaivintas, labai sunkiomis sąlygomis ir sutelktinėmis pastangomis išlaikytas, KARYS, tas tradicinis Lietuvos laisvės

(Nukelta į 202 psl.)

žmogus, ten ir klaidos galimos. Bet kiek yra tų profesijų, lumų ir organizacijų, kurie savo laimėjimus arba praliamėjimus kraujo kaina atžymi? Kiekvienas karys, vilkdamasis uniformą, darydamas priesaiką žino, kas jo laukia arba gali laukti—mirtis, kad kiti gyventų...

Tiesa, 1940 metais bolševikai laidojo Lietuvą, o kariuomenė kareivinėse gyveno, — pasakys nevienas. Kur gi kartų kartoms didvyriškumo palikimas bent Suomų pavyzdžiui, kur savanorių testamento pildymas, kur pagaliau garbė?

Niekada mūsų karys netvirtino, kad anomis baisiomis dienomis jis mirė, kad kiti sau ramiai gyventų ir naujus kaltinimus kariuomenei išgalvotų. Bet niekada mūsų karys nepriims kaltinimo, kad jis nedrįso arba nenorėjo į frontą eiti. Ne kariuomenės vadovybė duoda įsakymą kautis, bet krašto valdžia. Kariuomenės vadovybė ir pati kariuomenė pildo ne savo, bet tautos valią, išreikštą valdžios autoritetu. Tokio įsakymo nebuvo. Valdžios įsakymu neleista kautis, kiek tai įmanoma, nors simboliškai. Kaip tas neleidimas "pradžiu-gino" mūsų karius, įrodė devintasis pėstininkų pulkas, apleidamas kareivinės pilnoje aprangoje. Griežtam protestui kariai pasinešė žygin. Dar valandėlė, ir tas protestas būtų ugnimi prabilęs. Tačiau jie turėjo grįžti į kareivines, — toks buvo valdžios įsakymas. Ir sugrįžo kariai, kaip kūdikiai paklusnūs. Ir sugrįžo jie, nes neorganizuotas ir beprasmis pasipriešinimas yra lygus savižudybei, kuri nei tautai, nei kariui jokios garbės neteikia. Ir suomiai vienu pulku, vieni savo likimui palikti nebūtų savo krašto valiai priešinęsi. Suomijos akmens uolos, nuostabus karinis pasiruošimas — kitas sąlygas jų kariui diktavo. Taip, jie didvyriai savo ir visos tautos vardu ir parama. Savižudybės ir jie būtų atsisakę, kaip ir mūsų garbingieji kariai. Sugrįžo tada IX pulkas, nebuvo prasmės ir kitiems pulkams judėti, — pasielgė teisingai ir

garbingai. Bet už tai mūsų kariuomenė labiausiai kaltinama. Be reikalo ir valdžiai pripažintų išdaviko vaidmenį, — ji geriausiai pramatė kovos galimybes ir tikslą. Perdaug dar trumpa laiko perspektyva, kad dėl to ir buvusią valdžią būtų gali-

TOMAS ŽIURAITIS, O. P.
KARIO bendradarbis, Liet. Ž. S-gos C. V-bos narys ir New Yorko sk. p-kas, esąs vienas iš lietuvių atstovų ir Tarpt. Žurnalistų Federacijoj. Čia telpas straipsnis yra ištrauka iš jo parašytos religiniai ir tautinei rimčiai knygos ŽODIS IR GYVENIMAS, kuri iš spaudos išeis sekančių metų pradžioj.

ma rimtai kaltinti. Juo labiau kariuomenės atžvilgiu būtume savo pasmerkimais neteisingi, pariziejiški.

Mūsų karys visada kovojo ir kovoja, jei tam yra galimybė. Jis vilkosi net svetimą uniformą, kad dalyvautų savųjų išlaisvinime. Jis kovojo ir kovoja savoje bei svetimoje žemėje, kad laisvę atstatytų. Tik, kai jis, grįžęs iš fronto, mėgina pasibelsti į žmogaus širdį, kai jam reikėjo patekti į tremtinių stovyklą arba išemigruoti į laisvuosius kraštus,— tada "teisėjai" ir jiems panašūs grįžusių mūsų karių nenorėjo pažinti... Bet jie nesiskundžia ir visuomenės nesmerkia, nes jie visuomenėje randa ir gerų savybių, nusverenčių jos silpnybes. Tik mūsų tam tikra visuomenės dalis negali suprasti, kad karys ir kariuomenė yra žmogiškos prigimties, kad kariuo-

menė turi gerų savybių, kurios yra daug vertesnės už jos kai kurias klaidas, nepasisekimus.

Su gilia pagarba minime mūsų kariuomenės gimtadienį — lapkričio 233-ją. Nemarios atminties toji šventė, kariuomenė buvo mūsų savanoriška tautos mokykla, neminint jos kitų nuopelnų kraštui. Tiesa, kariuomenė negalėjo išduoti mokslo diplomų, bet ji davė tai, ką galėjo: vieniems ji teikė galimybę mokslo diplomus gauti—davė stipendijas, kitiems ji ir be stipendijų davimo neliko skolinga — kiekvienas grįžo iš kariuomenės drausmingesniu, kultūringesniu, sveikesniu, sąmoningesniu. Grįžo namo, išmokes tėvynės meilės, amato, rašto ir t. t.

Tiesa, kariuomenei buvo skiriama nemaža pinigų. Taip! Bet ji to pinigų tik sau nepasilaikė, nors buvo naujakurė... Įvairiausio mokslo stipendininkai gerai žino, kad viso pinigų kariuomenė negalėjo sau sunaudoti. Kad galėjo kariuomenė gautas aukas ka kuriais atvejais racionaliau sunaudoti,—tą patį pageidavimą drašiai galime priminti kiekvienai profesijai ir luomui. Kodėl tik kariuomenė turėjo būti neklaidingumo malone apdovanota? Kodėl tik kariuomenei taikome negatyvią kritiką, pamiršdami ir pozityviąją? Gyvenimas yra nuolatinis statymas ir atstatymas, mokantis iš klaidų ir mus.

Kam kariuomenė vis dar praskaltusi, lai prisimena jos auklėtinius — partizanus, lai dirbsteli dabar į savo bei visokių veiksmų laimėjimus... Kas nedirba — tas neklysta!

Daugiau pozityvumo, daugiau aukos, vienybės ir atlaidumo, — štai ko užtarnautai tikisi iš visuomenės kariai ir tėvų žemė. O švęsdami kariuomenės sukaktį — niekada nepamiršime, kad krauju pasrūvęs kario veidas yra daugiau vertas už pariziejų teismą... Lietuvis karys atidavė ir atiduoda savo kraštui, ką privalo ir sugeba. Kas virš savo jėgų nuveikė—atsiliepkite jiems: jie pagerbs ir paseks jus!

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGA PRISIMENANT

(Tęsinys)

PLK. PR. SALADZIUS

Aktyvus dalyvavimas organizacijoje veikle turi gilią auklėjamąją reikšmę jaunimui, tuo niekas neabejoja. Tačiau žmogaus auklėjimasis, tobulėjimas ir ieškojimas gyvenimo bei darbo gairių nesibaigia, pasiekus tam tikrą amžiaus ribą. Paskiro asmens gyvenimo kelias neabejotinai priklauso nuo jo įgimtų gabumų, valios, asmeniškų ir daugybės neišskaičiuojamų aplinkybių. Ypač normaliose gyvenimo sąlygose, praėjus didiesiems pavojams, išryškėja individualus išsiskirkimas, kuris nepriklausomo gyvenimo metu buvo žymiai pastebimas ir mūsų tautoj. Iki tam tikro laipsnio pasireiškia nuomonių bei pažiūrų skirtumai gali sudaryti kultūriniam augimui reikalingą įtampą, bet jie tampa pavojingi, kai dėl pažiūrų skirtumo išsiskiria vienos tautos vaikų keliai, pamirštant net bendrąjį tikslą.

Šaulių Sąjunga, būdama plataus visuotinio pobūdžio organizacija, turėjo svarbią vienijančią reikšmę mūsų tautos gyvenime. Kaip jau minėjau, Šaulių Sąjungą sudarė įvairių profesijų, įvairaus išsilavinimo ir amžiaus žmonės. Iš ryškesnių profesijų atstovų šaulių S-je turėjome apie 30 profesorių, 100 advokatų, 100 inžinierių, 250 gydytojų, 300 kunigų ir apie 3.000 (t. y. beveik pusę) Lietuvos mokytojų, jau neminint tarnautojų, valdininkų, prekybininkų ar kitų laisvų profesijų žmonių. Didžiąją daugumą šaulių sudarė ūkininkai ir darbininkai. Štai tie pagrindiniai šaulinio auklėjimosi dėsniai, kurie palapsniui jungė į vieną šaulišką šeimą vis daugiau ir daugiau įvairių profesijų bei politinių pakraipų lietuvius:

1. Gink Lietuvos nepriklausomybę ir lietuviškąją žemę,
2. Švieskis ir švieskis,
3. Stiprink valią ir kūną,
4. Būk drausmingas ir mandagus,
5. Gerbk ginklą,
6. Būk tiesus ir teisingas,
7. Tesėk žodį,
8. Būk budrus,
9. Saugok valstybės turtą,
10. Brangink šaulio vardą ir lietuvių garbę.

Šiuose dėsniuose randame ir etinius principus išipareigojimus savo tautai bei valstybei, kurie buvo priimtini kiekvienam susipratu- siam lietuviui.

Pažvelgę į Šaulių Sąjungos istoriją, prisimindami per eilę metų Sąjungai vadovavusius asmenis, matysime, kiek daug brangios atminties lietuvių ir mūsų visuomenei žinomų veikėjų prisidėjo prie šaulių S-gos kūrimo ir ugdymo.

Pagal 1919 m. paruoštus ir augstosios karinės valdžios aptvirtintus L. Šaulių S-gos Įstatus vyriausias Sąjungos šeimininkas buvo visuotinis būrių ir skyrių atstovų suvažiavimas. Iki jo Centro Valdyba tebuvo laikina. 1920-tais metais įvykusio suvažiavimo išrinktąją Centro Valdybą sudarė: V. Putvis (pirmininkas), M. Šalčius, M. Mikelkevičius, Kpt. Papečkys, R. Skipitis, K. Ralys ir K. Bielinis. Iki 1922 m. Sąjungos pirmininku ir viršininku buvo S-gos įkūrėjas V. Putvis. Jo vadovybėje buvo visos šaulinės veiklos krypties vairs. Tačiau jau 1922 m. per šaulių S-gos visuotinį suvažiavimą dar labiau išryškėjo Sąjungos uždavinių platumas ir jos reikšmė valstybiniame gyvenime, todėl įvyko pasikeitimų Sąjungos vadovybėje. Be Centro Valdybos renkamo šaulių Sąjungos pirmininko dar skiriamas šaulių S-gos viršininkas karinio parengimo sričiai vadovauti. Pažymėtina, kad tuo laiku į Centro Valdybą be senųjų šaulių veikėjų įėjo ir naujų aktyviai visuomeniniam ir politiniam Lietuvos gyvenime pasireiškusių asmenų. Pavyzdžiui, 1922 m. išrinktoje Centro Valdyboje dalyvavo: V. Putvis, M. Mikelkevičius, A. Bružas, A. Marcinkevičius, A. Žmuidzinavičius, adv. P. Leonas, dr. J. Staugaitis, adv. M. Sleževičius, prof. V. Krėvė-Mickevičius, teis. St. Šilingas, kun. M. Krupavičius ir prof. M. Biržiška.

Į Garbės Teismą be kitų išrenkamas ir A. Smetona. Centro Valdyba pirmininku išrinko prof. Krėvė-Mickevičių, o šaulių S-gos viršininku paskirtas kapit. P. Klimaitis. Už nuopelnus šaulių Sąjungai išrinkti pirmieji garbės nariai: B. Putvis ir M. Mikelkevičius.

Vėliau šaulių S-gai pirmininkavo teis. St. Šilingas, gen. T. Daukantas, prof. L. Vailionis, kuris dėl ypatingo atsargumo ir jautrumo darant sprendimus buvo vadinamas šaulių S-gos Sąžine. Sekantis pirmininkas adv. R. Skipitis—tai vienas iš pirmųjų šaulių, 1919 m., šiaulių—Radviliškio kovų prieš ber-

motininkus dalyvis. Nuo 1929 m. penkeris metus pirmininku išbuvo dail. A. Žmuidzinavičius, Karinės srities viršininku per tą visą laiką iki 1925 m. išbuvo kpt. Klimaitis, o po jo ištisą dešimtį metų tas pareigas ėjo pulk. M. Kalmantas, buvęs vieno Klaipėdos sukilėlių pulko vadas.

Jau 1926 m. šaulių S-gos įkūrėjas Vladas Putvis buvo išrinktas S-gos Garbės Pirmininku su Centro Valdybos nario teisėmis, kuriuo jis išbuvo iki pat mirties (1929 m.) Jo suformuotos šaulinės ideologijos šviesoje ir jo asmens įtakoje vyko organizacinis darbas. Didžiausias dėmesys buvo skiriamas lietuviškumo ir pilietinio susipratimo bei lietuviškos vienybės ugdymui ir kariniam pasirengimui, paliekant nuošaliai politinius skirtumus ir asmenines nesantaikas.

Mūsų visuomenei žinomomis pavardėmis stengdamasis parodyti, kiek įvairiausio įsitikinimo lietuvių aktyviai dalyvavo šauliniame darbe, ta pačia proga noriu išvardinti ir eilę šaulių S-gos savitraščio "Trimito" redaktorių. Štai jie: V. Putvis, M. Šalčius, J. Tumas-Vaižgantas, A. Bružas, J. Pronskus, K. Obuolevičius ir kt. Nuo 1931 m. "Trimitą" redagavo Jonas Kalnėnas, vilnietis, Savanoris-kūrėjas, Klaipėdos vadavimo dalyvis, taigi senas šaulys ir karys. Iš ilgamečių "Trimito" bendradarbių pažymėtini: A. Vienuolis-Žukauskas, kan. J. Tumas-Vaižgantas, K. Binkis, V. Krėvė-Mickevičius, Faustas Kirša, K. Inčiūra, Stp. Zobarskas, L. Dovydenas, A. Miškinis, P. Babickas, Pulgis Andrieušis ir kt. Iš karių-pulk. Zaskevičius, pulk. S. Kuizinas, pulk. Šova ir kt. Rašė "Trimitė" ne tik rašytojai, poetai, kariai, bet ir mokslininkai, gydytojai, visuomenės veikėjai, žurnalistai. Net ir žymiausias bendradarbius pavardėmis čia sunku išvardinti. Noriu tik pabrėžti, kad "Trimitė", kuris buvo skaitomas kiekvieno šaulio šeimoje ir tolimiausiuose Lietuvos kampeliuose, bendradarbiavo įžymios lietuviškosios šviesuomenės pajėgos, reiškęsi įvairių pasaulėžvalgų atstovai:—ir vadinami dešinieji ir kairieji. Taigi šaulinės dvasios ugdymas buvo drauge lietuviškos vienybės ugdymas.

1935 m. įvyko pakeitimų Lietuvos kariuomenės vadovybėje. Pagal kariuomenės vadovybės įsakymą įvesta kariuomenės vado insti-

tucija. Sąryšy su tuo pertvarkymu, L. Šaulių Sąjunga, kuri nuo pat išikūrimo priklausė Krašto Apsaugos Ministerijai, nuo 1935 m. paskiriamą tiesioginę Kariuomenės vadopriklausomybėn. Išleidžiamas naujas Šaulių S-gos įsakymas, kuriuo Sąjunga dar labiau sukarinama. Vietoj Šaulių S-gos pirmininko ir viršininko, t. y. vietoj dviejų asmenų, skiriamas vienas Šaulių S-gos vadas. Šaulių rinktinių vadais pagal įstatymą tapo apskričių komendantai. Šaulių S-gos Valdybos pavadinamos Tarybomis. Jos lieka renkamos, kaip iki tol, bet joms pirmininkauja atitinkami dalinių vadai: Šaulių S-gos Tarybai—Šaulių S-gos vadas, rinktinių taryboms—rinktinių vadai, būrių taryboms—būrių vadai. Priklausomybės tvarka būrių tarybų nutarimus tvirtina rinktinės vadas, rinktinių—Sąjungos vadas, L. Šaulių Sąjungos Tarybos nutarimus tvirtina kariuomenės vadas. Reikia pažymėti, kad visuomeninė—kultūrinė Šaulių S-gos veikla dėl tokio Sąjungos darbo centralizavimo nesusilpnėjo; Tarybų keliami sumanymai ar pasiūlymai buvo svarstomi ir vykdomi normalia tvarka.

Per septyniolika metų išaugusios organizacijos sudėtingam darbui derinti ir pasireiškiant nesklaidumams lyginti 1936 m. pavasarį buvo paruoštas ir Valstybės Prezidento patvirtintas L. Šaulių S-gos Statutas. Statutą sudarė 325 paragrafai, liečią visas Sąjungos darbo sritis, nusaką organizacijos tikslus, uždavinius, santvarką, vadovybę, šaulių pareigas ir teises. Vadovaujantis Respublikos Prezidento įrašytu linkėjimu "naudotis ne tik jo ((statuto) raide, bet ir jo gyvąja dvasia", nežiūrint tikslų nuostatų organizacinei veiklai, L. Šaulių S-ga išlaikė savanoriškumo parentą visuomeninį pobūdį. Organizacinis darbas priklausė nuo asmeniškos šaulių iniciatyvos, energijos ir pasišventimo. Šauliai nebuvo "suvaryti į kareivines", o pasiliko veiklūs pilnateisiai visuomenininkai. Minėtieji pakeitimai įvyko sąryšv su tautos karinio parengimo reikalu.

Kaip jau esu minėjęs, L. Šaulių S-ga užėmė mūsų valstybės gyvenime panašią vietą, kaip kitų Pabaltijo valstybių atitinkamos karinės organizacijos. Turiu pažymėti, kad kariniu pasirengimu ir apsiginklavimu Suomijos Suojeluskunta ir Estijos Kaitseleidai buvo mus žymiai pralenkę. Tai dalinai paaiškina istorinės aplinkybės ir kultūriniai skirtumai. Pravartu ir mums prisiminti, kad mažos, bet narsumu ir

aukšta kultūra pasaulio simpatijas užsitarnavusios suomių tautos istorijoj militarinis pasiruošimas ir sušiorganizavimas visais laikais turėjo svarbų vaidmenį.

Laike beveik 500 metų trukusios švedų, vėliau 100 metų rusų okupacijos suomiai turėjo savo kariuomenę. Tikėtai 1902 m. rusai tą kariuomenę panaikino, bet vos dvylikai metų praslinkus, 1914 m. pasauliniam karui praslinkus, suomių aktyvistai stengėsi organizuoti savo kariuomenės branduolį Skandinavijoje. Apie pora šimtų jaunuolių daugiausia studentų, tuo metu išvyko kariniam apmokymui į Vokietiją. Jau 1916 m. ties Ryga vokiečių vadovybėje kovėsi prieš rusus 27-tas suomių šaulių batalijonas. Pagaliau pačioje Suomijoje, prisidengę ugnegesių komandų ir sporto sąjungų vardais, organizavosi savanorių būriai, kuriuose dalyvavo senosios suomių kariuomenės karininkai, puskarininkai ir kareiviai. 1917 m. pabaigoje, skelbdami savo nepriklausomybę, suomiai turėjo 40 tūkstančių tokių savanorių, jų tarpe daug ilgą militarinę patirtį turinčių vadų. Tie būriai sudarė didžiulę karinę organizaciją, kuri jau nuo to meto vadinasi Suojeleskunta, arba Apsaugos Korpu. Laike nepriklausomybės kovų Suomijos vyriausybė ją panaudojo, kaip kariuomenę, tuoj pat išleisdama ir karinės prievolės įstatymą. Vėliau Suojeluskunta, t. y. Suomijos šauliai, vėl atsiskyrė nuo reguliariosios kariuomenės. Jų vadas priklausė tiesioginiai Valstybės Prezidentui. Sąjunga suskirstyta į 22 apygardas. Apygardą sudaro keli pulkai, į kurių sudėtį be pėstininkų įeina raitelių eskadronas, artilerijos bateri-

ja, ryšių, dviratininkų ir slidininkų būriai. Šauliai jūrininkai turi nedidelį karo laivyną. Sąjunga paruošia ir apmoko savo kanrininkus. Kaip matome, Suomijos šauliai yra pilna ta žodžio prasme savo kariuomenės talkininkai. Netenka stebėtis, kad su tokia ilga karinio pasirengimo tradicija suomiai pirmauja pasaulyje šaudymo varžybose, yra pasižymėję įvairiose sporto šakose ir žinomi kaip nepalaužiamos valios kovotojai už savo tėvynės laisvės.

Jei suomių šaulių karinis pasirengimas mums anuo metu buvo nepasiekiamas, tai prieinamesnis pavyzdys buvo Estijos kaitseleidai ('Esti Kaitseleid')—Estijos saugumo korpas, savisaugos daliniai) Kaitseleidų organizacinė santvarka buvo panaši į mūsų: kaitseleidu vadas priklausė kariuomenės vadui, turėjo tarybas. Tačiau apsiginklavimu jie žymiai pirmavo. Kiekvienas iš 16 kaitseleidų pulkų turėjo artilerijos bateriją, kavalerijos eskadroną, ryšių kuopą, dviratininkų ir slidininkų būrius. Be to kaitseleidai turėjo ir šarvuotųjų bei jūrininkų dalinius.

Latvijos aizsargai organizacine santvarka skyrėsi nuo kitų Pabaltijo šaulių organizacijų: jie priklausė Vidaus Reikalų Ministerijai ir tik mobilizacijos atveju pereitų Karo Ministerijos žinion. Aizsargų pulkų vadai buvo apskričių viršininkai. Daliniai buvo tvarkomi karkiuomenės pavyzdžiu. Jų pėstininkų pulkuose radome ir kitų ginklorūšių, panašiai kaip ir mūsų šaulių daliniuose. Tačiau tokių pilnai apginkluotų ir kariniuose veikmuose savarankiškai galinčių dalyvauti vienetų, kaip suomių arba

LAISVĖS KOVŲ INVALIDAI,

po maldos prie Nežinomo Kareivio Kapo žygiuoja į V. D. Muziejaus patalpas. Tos iškilmės, kurias stebindavo ir svetimšalius, laisvajame Kaune būdavo atliekamos kas vakarą.

estų šaulių pulkai, nei latviai nei mes neturėjome.

Pokarinis Lietuvos nepriklausomo gyvenimo sąlygos žymiai skyrėsi nuo kitų Pabaltijo kaimynų. Tuo tarpu, kai Suomija, Estija ir Latvija jautė pavojų tik iš Sovietų ir galėjo koncentruoti savo dėmesį gynybiniams tik viename fronte. Lietuva gyveno nuolatine įtampa net su trim didžiausiais kaimynais. Teritoriniai klausimai, derybos dėl Vilniaus ir Klaipėdos krašto sudarė nuolatinio pavojaus šešėlį mūsų taikos gyvenimui. Vokiškojo nacizmo, sovietų komunizmo ir lenkų šovinizmo gresmėje mėginome išlikti nepaliesti. Nežiūrint didelių skriaudų ir neteisingumo, patirto net iš Tautų Sąjungos pusės, stengėmės išlaikyti tą entuziazmą ir idealistinio pasišventimo nuotaiką lietuviškam darbui, ir tautos kultūriniam augimui.

Tokie smūgiai, kaip netekimas senosios sostinės, 1938 m. lenkų ultimatumas, nustojimas Klaipėdos—tai vis rimti sukrėtimai trumpame mūsų atsikūriamos valstybės laisvės laikotarpy. Organizacinis veikimas buvo nepaprastai svarbus tautos nuotakai, produktyviam kūrybiniam darbui išlaikyti.

Pavyzdžiui, toks įvykis, kaip L. Šaulių Sąjungos dvidešimtmečio šventė tikrai palietė plačiosios lietuvių visuomenės nuotaikas. Šaulių sąskrydis vyko Kaune 1939 m. birželio mėn. 22—25 d. Tai buvo ne tik didžioji šaulių S-gos demonstracija, bet ir visos Tautos šventė. Kaunas sąskrydžio proga pasipuošė tripalvėmis, Geležinkelio stoties aikštėje visuomenės įrengti, sveikinimo šūkiams papuošti vartai sutiko tūkstančius vyrų ir moterų, suplaukiančių iš kitų miestų, miestelių, kaimų ir tolimiausių Lietuvos vietovių. Laike visų trijų sąskrydžio dienų Valstybiniame Stadijone vyko įvairios šaulių sporto varžybos, kariuomenės įgulos šaudykloje—šaudymo pirmenybės. Dainų slėnyje buvo suruošta lietuviškos dainos ir muzikos šventė, kurioje programą atliko jungtinis 2000 šaulių choras (sudarytas iš 80 atskirų chorų) ir 500 žmonių orkestras. Valstybės teatre įvyko geriausių chorų varžybos. Tuo pat metu Ateitininkų Rūmuose vyko moterų šaulių suorganizuota tautodailės paroda, į kurią buvo suvežta keli tūkstančiai eksponatų, pradedant Žemės Ukio Akademijos studentų šaulių būrio rankdarbiais.

Atskirai paminėdamas vieną kitą šaulių S-gos šventės programos dalį, noriu duoti progos skaitytojams prisiminti visą eilę šviesių, nuotaikingų mūsų laisvės gyvenimo mo-

PLK. PR. SALADZIUS,

Vilniaus grįžimo dienos iškilnėse 1939 m. spalio 11 d. kalba per radiją

mentų. Pavyzdžiui, iškilnės Vytauto Didžiojo Muziejaus sode: Nežinomąjį Kareivio pagerbimas, iškilmingas vėliavos nuleidimas su invalidų eiseną, aukuro liepsna, Laisvės Varpo lydima malda ir Himnu, kada susikaupimo ir gilios rimties nuotaika persiimdavo minios lietuvių. Ten ir tokiais momentais gimė ne vieno jaunuolio ir net vaiko širdyje pasiaukojimo savo tautai ir Tėvynės meilės kibirkštis. Iropacijoj vargstančio ir svetur ištremto ar išklydusio lietuvių širdis silpnumo momentais nejučiom grįžta prisiminimais į tą nepriklausomybės metų sukurtą, mums reikšmingą simbolinį brangią Tautos šventovę. Daugelis iš šventės sužadavusių šaulių galbūt pirmą ir vienintelį kartą gyveno tuo būdingu tradicinių iškilnių nuotaika.

Svarbi šventės programos dalis vyko Joninių dieną Kauno aviacijos aerodrome, kur išsirikiavo 20 tūkstančių uniformuotų ir ginkluotų šaulių ir 5 tūkstančiai uniforma arba tautiniais drabužiais pasipuošusių moterų šaulių. Garbės svečius sudarė Vyriausybė, Kariuomenės vadovybė, Seimo Prezidiumas, diplomatinis korpusas ir karo atstovai.

Pabaltijo valstybių šaulius ir šaules šioje šventėje atstovavo: Estijos kaitselių viršininkas gen. maj. Orasmaa su palydovais, kaitselių viršininkė E. Mannik, Latvijos aizsargų viršininkas gen. K. Prauls su palydovais, aizsargų atstovės A. Stabulnieka ir L. Laukevics, Suomijos Suojeluskunta karinio departamento viršininkas pulk. N. V. Hersalo. Lotta Sward (Suomijos moterų šaulių) pirmininkė Fanny Luukkonen su palydove. Žymiųjų visuomenininkų ir organizacijų atstovų tarpe Garbės tribūnoje matėme a. a. Garbės šaulių patriarchą Martiną Jankų, Garbės šaulę E. Putvienę.

Iškilmingas pamaldas prie lauko altoriaus laikė Arkivyskupas Metropolitas J. Skvireckas, asistuojamas generalvikaro prelato K. Šaulio ir vyriausio kariuomenės kapeliono kun. A. Sabaliausko. Pamaldose dalyvavo jungtinis šaulių choras ir orkestras. Toliau sekė L. Šaulių Sąjungos vėliavos ir lėktuvų šventinimas, ginklų ir kitų dovanų įteikimas bei paradas.

Noriu priminti, kad visa eilė čia minimų faktų ir pavardžių dar labiau išryškina šaulių S-gos svarbą

mūsų valstybiniame bei visuomeniniame gyvenime. Respublikos Prezidento įteiktoji vėliava—tai mūsų tautinės vienybės ir organizacinio bendradarbiavimo simbolis. L. Šaulių S-gai tą vėliavą dovanojo šios organizacijos:

1. Ats. Karininkų Sąjunga,
2. Lietuvos Kariuomenės Kurėjų Savanorių Sąjunga,
3. Jaunųjų Ūkininkų Ratelių Sąjunga,
4. Liet. Tautininkų Sąjunga,
5. "Pavasario" Federacija,
6. Žydų Karių, dalyvavusių kovose dėl nepriklausomybės, Sąjunga,
7. Kunigaikštienės Birutės Karių Šeimų Moterų Draugija,
8. Skautų Brolija,
9. Skaučių Seserija,

10. Jaunosios Lietuvos Sąjunga,
11. Lietuvos Katalikių Moterų Draugija,

12. Lietuvos Katalikų Vyrų Sąjunga,

13. Liet. Moterų Taryba,

14. Studentų ats. karininkų korp. "Ramovė".

Šio straipsnio ribose neįmanoma išvardinti daugybės kitų organizacijų, paskirų asmenų ir užsienio atstovų sveikinusių Šaulių S-gą jubi-

liejaus proga. Šie prisiminimai pateisina posakį, kad Šaulių S-gos dvidešimtmečio šventė tikrai buvo didelio masto tautinė demonstracija, kurioje atsispindėjo ne tik šaulinio darbo kryptis, bet ir gyvas mūsų plačiosios visuomenės pritimas.

Šaulių Sąjungos gyvenime tai buvo paskutinis žymesnis, pakilia nuotaka praėjęs įvykis didžiųjų pasaulio sukrėtimų išvakarėse.

Į KETVIRTUS METUS...

(Atkelta iš 197 psl.)

šauklis, pradeda jau ketvirtuosius savo gyvavimo ir darbo metus Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Tiek visas ankstesnis KARIO išvartasis karinio, kultūrinio-patriotinio darbo baras Europoje, tiek trejetas pastarųjų metų čia, Amerikoje, įtikinčiai kalba už jo egzistencijos būtinumą. Nors čia neturime nė savo kariuomenės, nė vyriausybės, bet užtat turime nepalaužiamą viltį sulaukti savo krašto laisvės, kur atsikurs ir mūsų vyriausybė ir mūsų kariuomenė. KARYS tebūna ta sąsaja, kuri rištų mūsų praeitį su ateitimi. Per trejus pastaruosius metus egzistuojąs KARIO žurnalas įtikinčiai įrodė, kad jis nenukrypsta nuo pasistatyto tikslo. Tarp visų mūsų buvusių ir esamų karių, senųjų ir jaunųjų veteranų bei kitų į Tėvynės laisvės atgavimą tebetikinčių tautiečių jis yra geriausias ryšys. KARYS yra ir laisvojo pasaulio tarpkontinentinis lietuvių ryšys, nes jo skaitytojų yra ir tolimiausiuose kraštuose. Keliolika skaitytojų yra net N. Zelandijoje, kur naujųjų ateivių lietuvių tėra vos apie 200 žmonių.

Pradėdamas ketvirtuosius metus KARYS tikisi iš savo bičiulių nemažesnės paramos, kaip ir ligi šiol kad turėjo. Tik sutelktinėmis pastangomis galima pasiekti didelių dalykų, o KARIO, kaip augščiau pažymėta, tikslai yra tikrai verti visų dėmesio.

Kad žurnalas KARYS yra gyvas ir tūkstaniais mylių nutolęs nuo savo brolių žemės, tai yra dėka asmenų, kurie nepagalvėjo jam aukoti po fizinio dienos darbo savo poilsio valandas, o prirėkusi ir sunkiai uždirbtą dolerį. Suprantama,

(Nukelta į 211 psl.)

INVALIDŲ VAINIKAS ANT PREZ. A. SMETONOS KAPO.

Praeitą vasarą Clevelande Lietuvos Laisvės Kovų Invalidai uždėjo vainiką ant prez. A. Smetonos kapo. Čia matome iš kairės į dešinę: Jurgį Kianą, L. L. K. Invalidų S-gos vicepirmininką, Julijų Smetoną, Bronių Tvarčūną, Invalidų S-gos pirmininką, ir J. Eigelį, S-gos Valdybos narį.

L. L. K. Invalidų S-gos pirmininkas Bronius Tvarčūnas, praeitą vasarą aplankė ilgametį Invalidų globėją, Vytauto Didžiojo Muziejaus viršininką gen. Vl. Nagių-Nagevičių, kuris dabar gyvena Willoughby, Ohio.

SMINGAMIEJI BOMBONEŠLAI

VIRŠUM VILNIAUS...

Antrosios kuopos "komjaunuolis" nutilo ir pradėjo tvarkyti palapinę. Keliolika sekundžių tylėjau ir aš. Galvoje žaibišku greičiu raizgėsi viena kita priešingos mintys. Provokacija?...

Kad kpt. G. mūsų bataliono komjaunuolių tarpe turėjo savo žmogų — man nebuvo paslaptis. Bet kas jis? — vadas man neprasitarė, o aš jo ir nebuvau klausęs. Tai darėme sąmoningai, pažindami bolševikinės sistemos metodus, išgauti žinioms tardymo atveju. Todėl mudu su kapitonu abu žinojome tik tai, kas būtinausia buvo žinoti.

Šis gudrus vyrukas, Suvalkijos mažazemio ūkininko sūnus, kiek nustebeš, staiga pajuto nepasitikėjimo šešėlį. Žengęs žingsnį arčiau prie manęs, jis pašnibždomis ištarė vieną žodį... (Žinoma, slaptažodžio žinojimas — dar nebuvo įrodytas visu šimtu procentų: o gal kpt. G. jau sučiuptas... Gal mūsų sutartas žodis jau nebe paslaptis... Tačiau nebebuvo laiko svyruoti — pasitikėjau).

—Ką daugiau žinai, drauge "raudonarmietį"? — šaute iššoviau statų klausimą.

—Vakar vakare kaimyniniame pulke taip pat dingo du mūsiškiai leitenantai, ir vienas labai pasiutęs politrukas-rusas... Mūsų stovykla jau visas rytas apie tai šnibžda. "Draugai" neapsakomai susijaudinę. Ypač dėl to politruko... Jums, drauge kapitone, pavojus tuo tarpu gal ir negresia. Matai, valymą jie daro palaiptams. Aną naktį kapitono G. irgi neišsiuntė drauge su visais "atostogų." Jiems nė į galvą neatėjo, kad jis gali pats iškeliauti... Ryt poryt, galbūt, kur išsiųs ir mūsų vyr. leitenantą Sergiejų. Sako, jis per daug su bataliono vadu draugauja netarnybos metu... Ar suspės išsiųsti "komandiruotėn" jus, kapitone, aš abejoju...

—Kodėl?...

—Tarybų Lietuva jau rašo, kad Hitleris paskelbė su Turkija sudarytą prekybos sutartį. Vadas sakė, kad tai bus paskutinis ženklas... Aš pranešu jums tai, ką kpt. G. buvo man pavedęs sekti laikraščiuose.

—Ar nežinai, kas šiandien ar rytoj važiuoja į Vilnių?

—Žinau. Sanitarijos seržantas iš 259 pulko. Gal žinote, toks raudo-

Kpt. Simas Urbonas

nas kresnas vyrukas. Jis tik pernai vasarą vedė...

—Ar galėtum jam įduoti mažą raštelį?

—Labai lengvai. Ar pavojingas?

—Ne, asmeninis, žmonai.

—Ar galiu paimti dabar?

*

Šios dienos naktį bataliono štabo palapinėje turėjome netikėtus išleistuves. Mat, vakare vyr. leitenantas Sergiejus pranešė, jog jis paskubomis iškomandiruojamas Plungėn atlydėti ginklų transportą mūsų pulkui, pagal karo meto etatus. Išvykti turįs traukiniu rytoj labai anksti, drauge su vienu mūsų bataliono politruku, su tuo pačiu pasiūčiau rusu komunistu.

Bataliono vadu tik ką buvo paskirtas sunk. kulkosvaidžių kuopos kpt. B. Taigi, nutarėme surengti mažas vaišes. Mano lagamine dar susirado geroka atbraila skanių, rūkytų lašinių, atsivežtų iš Vilniaus, bataliono vadas, iš nerimasčio, kažkur buvo sukombinavęs pilną kareivišką gertuvę lietuviško spirito. Mes čia pasigaminome stiprios degtinės, ir visi trys užkandžiavome beveik tamsoje, prie labai plonos žvakutės.

Pagaliau Sergiejus mums ir sako: "Aš jaučiau, kad mūsų bataliono vadas bėgs. Kapitoniui Urbonui dar esant atostogose, vieną vakarą, parėjęs paiaplėn, žiūriu — bataliono vadas guli ne savo, bet jo lovoje, toliau nuo įėjimo. Apsišarvavęs pilna kautynių apranga, revolverio rankena prie pat rankos, o palapinės pakraštys ties lova — atsagstytas. Jis, atrodo, buvo nutaręs nepasiduoti suimamas naktį. Man atrodė, kad jis nemiegojo, o tiktai klausėsi užmerkęs akis..."

Po šio pasisakymo, Sergiejumi mes pasitikėjome visu šimtu procentų. Buvo gaila, kad šis geras ukrainietis karininkas buvo išsiunčiamas komandiruotėn. Palinkėjome jam geros sėkmės, širdyje jausdami, kad vargu ar kada pasimatysime...

Į VILNIŲ...

Toliau įvykiai riedėjo greitai ir permainingai, tarsi, dramatiniam filme. Apie kpt. G. pasišalinimą va-

das, mjr. Černikov, mūsų nustebei-mui, karininkų mitinge teuzsiminė labai trumpai ir su savotišku humoru... "Tiesa, I-jo bataliono statybos darbai ir kiti pasirengimai kiek sulėtėjo. Kaip žinote, pabėgo kpt. G. Na, tegul Alachas jam padeda... O jeigu nepadės — tegul jis sau žinosi..."

Birželio 19 d. pajutau skausmą dešiniajam petyje. Tai buvo pasikartojimas nervų uždegimo, dėl kurio dar Vilniuje, žiemai baigiantis, išgulėjau apie porą mėnesių. Pulko gydytojas (J. Kazakevičius), be pulko vado įsakymo, išsiųsti mane į Vilnių gydymui negalėjo. Mjr. Černikov įsakė atleisti mane porai dienų nuo užsiėmimų, nurodydamas apnuogintą skaudamą petį kepti saulėje...

Sėdėdamas ant suvežtų statybai raštų, sąžiningai vykdžiau pulko vado nurodymą. Tačiau kitą dieną skausmingumas dar padidėjo. Birželio 20 d. turėjau būti išvežtas Vilniun ir prisistatyti nuolatinės pulko buveinės ambulatorijoje, Kosciūkos gatvėje. Vėl lemtinga smulkmena: tą dieną sugedo mūsų pulko sanitarinis automobilis, ir mano išvežimas buvo atidėtas rytojui.

Nuotaika stovykloje buvo baisi. Pulko daliniai jau knibždėjo pastarąją savaitę prikandiruotais raudonarmiečiais — rusais, mongolais ir kt. Išvežtųjų karininkų vieton, kasdien atvykdavo vis naujų sovietinių leitenantų, tik ką baigusių karo mokyklas. Susikaupusi nauja pasaulinė audra buvo jaučiama, galinti sugriaudėti kiekvieną valandą...

Birželio 21 d. ankstų rytą visus prižadino sunkiosios artilerijos šūviai. Nejaugi?! — nusmelkė per smegenis ir kaulus. Atrodo, tą pačią akimirką dingo ir visi mano rankos skausmai... Šokau iš guolio ir apsitaisiau rekordiniu greičiu. Tačiau... tai buvo rusų artilerijos šaudymo pratimai netolimoj kaimynystėje.

Tą pačią dieną, apie 5 val. vakaro, 259 š. pulko sanitarinė mašina pajudėjo Vilniaus link. Ramiai gulėdamas neštuvuose, savo mintimis peržegnojau tą siaubingąjį palapinių miestą... Dar kartą čia grįžti — nesitikėjau.

Buvo jau pradėję temti, kai aš aną "didįjį šeštadienį" savo buto

duryse, Vilniuje, išvydau laimingą, iš nuostabos apstulbusią žmoną. Vienas per kitą virsdami, koridoriuimi atskubėjo ir didesnieji vaikai...

“Bandomasis” oro pavojus...

Birželio 22-sios rytas buvo škaistai saulėtas, ramus, žadąs karštą vasaros dieną. Žmona buvo išėjusi “vojentorgan” nusipirkti maisto, o vaikai su mūsų augintine Onute (našlaitė, mano sesers duktė) išklėgėjo pasivaikščioti čia pat į panerį, ties Vrublevskio Biblioteka.

Ašai pats — keltis neskubėjau. Kaip ir dera rimtam ligoniui, apie 10 val. dar tebetysojau lovoje. Jau bene trečiąjį kartą, nei iš šio, nei iš to, vėl pradėjau skaityti lietuviškąjį vertimą: Levas Tolstojus — “Karas ir taika”...

Jau nuo gegužės mėn. pradžios, ligi šio ryto, kasdien laukdami naujo gaisro, pirmąją karo dieną vaizdavomės staigių ir stiprių vokiečių aviacijos bombardavimų Vilnių supančių aerodromų, geležinkelio stotčių ir kt. karinių taikinių — iš pat ankstybo ryto. (Nekartą, būdavo, nubudęs apie 4—5 val. taip ir klausaisi, ar dar neatūžia vokiškosios “štukos”). Tačiau jau įdienojus — tos viltys kasdien taip ir sunykdavo. Palikdavo vien laukimas sekančio ryto...

Taigi, ir ši rytą, lyg senasis Faustas, nusivylęs pagalvojau: “Ir vėl diena...” Stengiausi ieškoti užsimiršimo skaityme.

Apie vienuoliktą valandą staiga pradėjo klykti oro pavojaus sirenos. Aišku, tai bandomasis seniai žadėtas — pagalvojau. Po keleto minučių pasigirdo lėktuvų užšėsys. Neiškentęs — vienmarškinis prišokau prie lango. Netoli ir neaukštai pasirodė keletas trejetukų, šmaikščiai neriančių lengvųjų bombonešių. Jie buvo kažkaip lyg ir nepanašūs į mūsų šiuolaikinius “Stalino sakalus...”

Tą pat momentą kitoje miesto pusėje, aerodromo kryptimi, pasigirdo pirmoji dūslų sprogimų eilė... Žmonės gatvėje pradėjo pakrikusiai blaškytis ir bėgti į artimiausius namus. Raudonieji milicininkai mėgino jiems kažką aiškinti, tačiau niekas į juos nekreipė dėmesio...

—Jau!... — labai balsiai ištariau pats sau ir šokau rengtis.

Vokiečių smingamieji bombonešiai šį kartą jau tikrai siautėjo viršum mūsų senojo Vilniaus...

(Bus daugiau)

Iš praeities dienų

KUNIGAS PAKLUPDO RUSŲ VIRŠININKĄ

Dar praeitame šimtmetyje, kada Lietuvą valdė Rusijos carai, akiplėšiškas rusų pravoslavų popas apsigyveno Tytuvėnuose (Raseinių aps.). Pravoslavai taip įsitaisė, kad jų cerkvė ir popo namai buvo arti katalikų bažnyčios ir klebonijos.

Popas įsigeidė visai pašalinti iš Tytuvėnų katalikų kunigus Jieškodavo visokiausių priekabių išėsti katalikų klebonus. Kai tik atkelia kokią naują kleboną, tuoj pat popas sudaro provokaciją, ir rusų valdžia sudaro bylą. Tuo būdu ilgai nepabuves, klebonas iškeliamas iš Tytuvėnų.

Vyskupas pradėjo sukti galvą, koki čia kleboną nukėlus į Tytuvėnus, kad rusai taip lengvai jo neįveiktų. Pagaliau surado kun. Tarvydą, buvusį rusų kariuomenės katalikų kapelioną, Jis, ilgus metus tarnavęs kariuomenėje, buvo užsitarnavęs pulkininko laipsnį ir daug ordinų.

Vyskupas kun. Tarvydą informavo kokių tikslu jį kelia į Tytuvėnus. Atkeltas pradėjo laukti rusų puolimo. Ilgai laukti neteko. Rusų popas tuoj pradėjo veikti. Paleido savo šunes palei katalikų kleboniją, kurie lakstydami ir lodami drumstė ramybę. Kun. Tarvydas turėjo šautuvą ir buvo geras šaulys. Išėjęs nušovė visus popo šunes.

Popas įsiuto ir pranešė Raseinių apskrities viršininkui. Šis atvažiavo į Tytuvėnus ir, žinoma, pirmiausia užsuko pas popą platesnių žinių gauti. Kun. Tarvydas, tai sužinojęs, suprato, kad neprašytas svečias iš popo atkiutens ir pas jį. Todėl pasiskubino jį sutikti.

Kambario kampe pakabino caro paveikslą, gražiomis užuolaidomis jį užleido, kad viršininkas taip greit nepastebėtų caro, ir iš šalių uždegė pora žvakių. Pats apsilviko karine pulkininko uniforma ir prisisegė visus savo ordinus ir medalius. Kad viršininkas nepastebėtų, ant viršaus užsivilko kunigišką apsiaustą.

Ilgai laukti neteko. Apskrities viršininkas iš popo atkiutino pas kleboną. Įėjęs į kambarį, kepurės nenusiėmė ir laikėsi išdidžiai ir nemandagiai.

—Prašau kepurę nusiimti! — piktai paprašė klebonas. Viršininkas apsimitė negirdis ir tik puolė kleboną už popo šunes. Klebonas vėl pakartojo kepurę nusiimti.

—Nevisur aš nusiimu! — supykęs atkirto rusas.

—Paskutinį kartą prašau. Nusiimk! — įsakančiu balsu suriko klebonas.

—Man katalikų kunigai negali įsakinėti! — dar išdidžiau atkirto apskrities viešpatukas.

Kun. Tarvydas kirtu rusui per kepurę ir ji toli po stalą nusirito. Rusas pasiuto ir pradėjo rėkauti, kad klebonas pakeltų ir uždėtų kepurę. Klebonas tuo tarpu ramiai praskleidė paveikslą užuolaidas ir rusų caro pareigūnas pamatė caro veidą. Paskui klebonas atskleidė savo apsiaustą ir rusas pamatė vietoj kunigo pulkininką su caro ordiniais.

—Mano mielas, — parodė klebonas į caro paveikslą, — aš, kaip caro pulkininkas, jį gerbiu ir kasdien žvakės dega prieš jo paveikslą, o tu kepurės nenusiimi. Tuoj pranešiu apie tave, kur reikia.

Nusigando apskrities viršininkas ir atsiklaupęs pradėjo atsiprašinėti. Išbėgęs iš klebonijos, dar užsuko pas popą prigrasinti jį, kad priekabių nebeieškotų. Girdi, į Tytuvėnus atkėlė nebe kunigą, bet tikrą velnią su ordiniais ir pulkininko laipsniu.

Žemaitis susikalba Persijoje

Praeitame šimtmetyje kurį laiką rusų kariuomenės įgulos stovėjo Persijoje, panašiai kaip 1939—1940 m. Lietuvoje. Viename pulke, esančiame Persijoje, pas tūlą kuopos vadą tarnavo pasiuntiniu (rusiškai vadinamu — diensčyk) žemaitis Vaitkus.

Apsukrus jis buvo. Kada rusai pasiuntiniai nesugebėdavo susikalbėti su persų kaimiečiais, žemaitis kuo puikiausiai. Būdavo, nueina į turgų ir prisiperka ko tik kuopos vadas nori. O rusai pasiuntiniai keikdamiesi grįždavo tuščiomis.

Kartą suėję pulko karininkai pradėjo kalbėtis apie savo pasiuntinius. Visi stebėjosi žemaičiu, kaip jis susikalba su persais. Pasikviečia jį pas save ir klausia:

—Sakyk, žemaiti, kaip tu susikalbi su persų kaimiečiais? Mūsų rusai nesusikalba su jais.

—Ogi savo žemaitiška kalba, — atkerta Vaitkus.

Neaišku, kaip ten buvo, kad persai rusiškai nesuprato, o žemaitiškai galėjo. Gal iš neapykantos rusams nenorėjo suprasti, o gal yra ten kokia tautelė, kurios kalba bent kiek artima žemaitiškai.

St. Sirvyš

ORGANIZACIJA-GINKLUOTŲ PAJĖGŲ ŠARVAS

GENERALINIO ŠTABO AUGIMAS

Kad suprasti karinę organizaciją reikia išsąmoninti, jog štabas ir generalinis štabas, nors vardai ir panašūs, reiškia du visai skirtingus dalykus.

„...generalinis štabas apėmė visus karininkus, kautynių vadus imtinai, kurie turėjo perėmę dalį vado be-tarpinės atsakomybės ir tuo pačiu įėjo į vyriausios vadovietės asme-ninę sudėtį.“ Terminas „štabas“, kilęs iš „generalinis štabas“, pradėjo reikšti nekautynių asmeninę sudėtį ir įgavo antraeilės reikšmės, api-mančios bet kurį karininką, kurio pareigos buvo arti vado. „Štabo“ pagrindinė reikšmė pradžioje buvo pati organizacija, arba visa organi-zacija, išskyrus kautynes.

Naujoji reikšmė, kurią pradėjo į-gauti generalinis štabas, nėra labai tiksli. Ji nėra ta pati visuose kraš-tuose ir ne ta pati visiems kariams tame pat krašte. Pradžiai užteks suprasti, kad generalinis štabas tu-ri du pagrindinius tikslus padėti vyriausiam vadui: a) planuoti ir b) vadovauti. „Jei štabas yra vado vykdomosios galios pratęsimas, tai generalinis štabas yra jo galios pla-nuoti ir prižiūrėti pratęsimas... Tuo būdu generalinio štabo reikšmė yra daugiau aprėžta kaip „štabo“. Šta-bas yra visa organizacija, išskyrus kautynes. Generalinis štabas yra organizacijos elementas specialiai paskirčiai. Ta prasme generalinis štabas yra tik viena štabo forma.“

To paties vardo naudojimas dviem skirtingom organizacijos formoms kėlė ir kelia daug nesusipratimų.

Gimimo vieta.

Modernioji generalinio štabo pras-mė yra evoliucijos produktas, todėl nustatyti generalinio štabo gimimo datą yra nelengva. Yra priimta nuomonė, kad prūsas Massenbach, 19 a. pradžioje, būdamas general-kvartiermeisterio padėjėjas, davė karinei organizacijai pirminius ge-neralinio štabo elementus. Jis lai-mėjo savo viršininkui generalkvar-tiermeisteriui teisę pranešinėti tie-sioginiai karaliui apie numatomas karines operacijas. Karo tarybos ir padėjėjai, patarti ir padėti vadui planuoti, yra seni, kaip sena yra karo istorija. Dabargi buvo įsteigta kažkas naujo, tai pastovi agentūra, pakeičianti atsitiktines tarybas ir padėjėjus nespecialistus.

Nauja funkcija.

Vadas apkrautas darbu, pirmoje eilėje perduoda kitiems visas tas pareigas, kurios turi reikalų su vyk-dymu ir sau pasilieka planavimo pareigas. Kai kurie karo istorikai tvirtina, kad dar generaliniam šta-bui negimus jo darbas buvo vykdo-mas karo tarybų ir vado padėjėjų. Tokia nuomonė nėra tiksli, nes jei kas nors panašaus ir buvo daroma, tai tas buvo daroma atsitiktinai, neorganizuotai; tai buvo adminis-traciniai veiksmai, visiškai skirtin-gi nuo organizuoto planavimo dar-bo.

Kai generalinis štabas planuoja, jis ne padeda vadui prižiūrėti ar vadovauti, jis vykdo vieną iš vadui priklausančių ir štabui perduotų pareigų — planuoti. Tai yra esminė funkcija. Vadovavimas ar priežiūra nėra funkcija, tai yra pastangos žiūrėti, kad perduotos funkcijos bū-tų vykdomos. Generalinis štabas, kaip planavimo įstaiga, nebuvo paveldėtojas kokių nors kitų planuo-tojų, tai buvo visai nauja priemonė, kokių nebūta seniau. Karinė orga-nizacija padarė didelį žingsnį pir-myn.

Karininkų Organas.

„Nors Massenbach gali būti va-dinamas generalinio štabo įkūrėju, tačiau Massenbacho „coup“ buvo sukonsoliduotas Scharnhorsto, ku-ris sudarė tą formą, kuri šiandien yra suprantama kaip generalinis štabas. Iš jo kilo supratimas kari-ninkų organo, skirto ne tik plana-vimui, bet ir prižiūrėjimui, kad tie planai būtų įvykdyti.“

Taip gimė generalinio štabo kai-po tokio ir generalinio štabo kari-ninkų, tarnaujančių kariuomenės dalyse, asociacija, kuri vėliau tapo pagrindiniu generalinio štabo su-pratimo principu. Kitas didelis Scharnhorsto organizacinis darbas buvo karo ministerijos įsteigimas 1809 m. Pradžioje generalinis šta-bas buvo tik dalis tos ministerijos, tačiau 1821 m. štabo viršininkas Mueffling buvo atpalaiduotas nuo priklausomybės karo ministerijai ir gavo teisę tiesioginiai kreiptis į ka-ralių.

Prūsų teorija pilnumoje.

Prūsijos generalinio štabo padėtis santykyje su kitomis karinėmis į-staigomis yra visai aiški funkcijos, bet ne organizacijos atžvilgiu. Ben-

drai imant, karo ministerija buvo atsakinga už organizaciją ir tieki-mą; karo kabinetas (taryba) buvo atsakinga už asmeninę sudėtį, ypač karininkų korpa, o generalinis šta-bas buvo atsakingas už karo plana-vimą. „Karo ministeris Von Roon sukūrė kariuomenę su kurios pa-galba Moltkė laimėjo Prancūzų—Prūsų karą.“

Vokiečių supratimu generalinis štabas turėjo ribotą funkciją. Jis planavo karines operacijas ir šalia to skelbė strateginę doktriną. Kad tą doktriną išpopuliarintų, jis mo-kė jaunus karininkus ir skyrė juos taktiniais vadais į kariuomenės da-lis, kur jie galėtų turėti įtakos į karo operacijų vedimą. Čia gene-ralinio štabo funkcija baigėsi. Kitoms karinėms administracijos funkcijoms buvo kitos nepriklausomos agentū-ros ar įstaigos.

„Iš esmės vokiečių generalinis štabas taikos metu buvo smegenys planuojančios ateičiai. Taikos metu jos funkcija buvo tik užuomazginė. Tai buvo kontrolės mechanizmas laikomas parengtyje tam laikui, kai kils reikalas. Kai kariuomenė mo-bilizuojama ir išvyksta į karo lau-ką, generalinis štabas užima savo vietą kaip valdanti įstaiga.“

Teorija pasidaro tarptautinė

1870 m., kai prūsai prirėmė vieną prancūzų armiją ir sunaikino kitą, Prancūzijos monarchija pasibaigė ir Vokietijos imperija prasidėjo, o pasaulis priėmė generalinio štabo teoriją.

Kai kurie kariniai autoriai yra nuomonės, kad gen. štabas buvo at-siradęs jau anksčiau, prancūzų ka-riuomenėje. Aišku, kad generalinio štabo funkcijos nėra naujas išradimas: — vadas naudodavosi padėjė-jais planuodamas operacijas. Jei generalinis štabas yra nusakomas kaip bet kuris karininkų organas pakviestas padėti planuoti, tada, žinoma, nėra abejonės, kad pran-cūzų etat major buvo generalinis štabas. Tačiau, jei generalinis šta-bas yra nusakomas kaip specialii ir vienintelė agentūra, skirta plana-vimui, tada etat major, prancūzų—prūsų karo metu nebuvo generali-nis štabas. Kai Prūsija sumušė Austriją per septynias savaites ir Prancūziją paguldė ant menčių per penkias savaites, aišku, pasaulis

VOKIEČIAI SEKA KITŲ KARIUOMENIŲ POTYRIUS

Sąjungininkai, nugalėję vokiečius, galvojo, išrausią iš vokiečių galvos bent kokį domėjimasi karu. Dėl to nesivaržydami leido patirti vokiečių tautai visas pralaimėto karo baisenybes: skurdą, badą, be-tėisę. Guvuosius karius teisė už į-vykdytus savo valdžios įsakymus ir už panaudotas represijas valdžios galiai palaikyti užimtuose kraštuose. Tautos perauklėjimui skyrė burmistras bei policijos pareigūnais iš kacetų paleistus komunistus. Susitarė niekada nebeprileisti vokiečių prie generalio štabo tarnybos, kad niekas jiems militarizmo nebeskiepytų. Tačiau visa tai

mažai ką tepadėjo nesidomėti karomokslu, karo technika bei taktika ir kariuomenės organizacija, jei ne savo, tai bent kitų kraštų. Šiandien vokiečių laikraščiuose dažnai užtiksi atsiminimų iš buvusiojo karo, svetimų kariuomenių įvertinimų, sąjungininkų manevrų aprašymų, ir jeigu jau tik eina kalba apie galimą kada nors susirėmimą rytų su vakarais, tai neiškenčia nekritikavę Atlanto pakto kariuomenės vadų taktikos ir nepasiūlę savų planų. Ir ko čia stebėtis? Juk, pagaliau, nevisus generolus, generalio štabo ir šiaip augštus karininkus nuteisė. Kas uždraus buvusiame

karokariui šalia naujai pasirinktos profesijos, domėtis ir savo senąja? Tai jo specialybė. Vokietis mėgsta savo specialybę ir jo jaunatvėj pasirinkta specialybė susilieja su jo asmeni neatskiriama ligi karsto. Gali laikinai pereiti į kitą profesiją, bet tikroji pasilieka ana, kurios mokėsi dar jaunas būdamas. Dėl to ne-nuostabu, kad buvusių vokiečių karių rasi šiandien ir kituose kraštuose, bedirbančių savo senoj specialybėj. Neseniai vokiečių spaudoj buvo iškelti prancūzų kariuomenės organizacijos netobulumai, pastebėti pačių NATO vadų. Dabar vėl, domėdamasis Koresp. karo strategų potyriais, žurnalas "Der Spiegel" Nr. 35 deda Amerikos strategų išdavus iš to karo. Remiasi generolo Lemuel C. Shepherd nuomone. Korėjos kare vienam raudonajam kiniečiui fronte atitekę 7 etapo kareiviai, o vienam fronto amerikiečiui — 19 etapo kareivių. Dėl to, kad amerikiečiai daugiau motorizuoti ir jų aprūpinimas liuk-susinis. Išvada ateičiai: lauk iš džypų ir atgal prie pėsčiųjų! Iki šiol amerikiečių pėstininkų divizija turėjo 1020 džypų, 810 pusterčios tonos sunkvežimių ir 1520 priekabų ligi 900. Vietoj motorinių susisiekimo priemonių galvojama į-vesti daugiau asilėnų, negu ligi šiol Korėjoj turėta. Pagrindžiama tuo, jog Korėjos kare patirta, kad ne-užtenka vien kelius užimti, bet ir nepravažuojamus plotus. Tai reiškia, kad prieita prie to, kuo ir vokiečių "Landseris" (kareivis) per-aitame kare laikėsis. Techniškai jam valymui pakliuvusios kaipo aukos beatatrankinės 5,7 cm pa-trankos. Dar 1951 metais jos buvo giriamos kaip "stebuklingasis gin-klas", o dabar prieita nuomonės: perdaug reikalinga remonto, sun-kus palaikymas tvarkoj, permaža pramušamoji jėga. Geriau sekėsi 15,5 cm lauko gaubikai. Ji buvo pri-pažinta tinkamu ginklu, tik jos svo-ris Korėjos terenose pasirodė per-didelis. Prieita išvados: vietoj ligi šiol 12,7 tonų, jos svorį sumažinti ligi 8 t, atsisakant nuo kai kurių komplikuo-tų precizinio taikymo į-rengimų. Lengvumas nugalėjo tiks-lingumą. Varžytynės tarp "pancer-fausto" ir "panceršrekio" iš vienos pusės ir pėstininkų prieštankinio pabūklo iš kitos pusės laimėjo Ko-rėjos apkasų kare paskutinysis. Kiekviena iš šešių amerikiečių pės-tininkų divizijų Korėjoj turėjo po 81 lengvą ir 465 sunkius "bazoo-

pradėjo ieškoti šių nesėkmių prie-žasties. Pasauliui geriau patiko tie-sus, paprastas paaiškinimas, negu kantrus visų priežasčių išdėstymas. Žmonės yra charakteringa rasti mechaniškus paaiškinimus dide-lėms nelaimėms. Vaikas visada kal-tina akmenį, į kurį užkliuvęs nusi-muša kojos nykštį. Barbaras savo nepasisekimus aiškina nesilaikymu kokių nors svarbių jo tautelės reli-ginių apeigų. Civilizuotas žmogus žiūri gilesnių priežasčių, bet daž-nai pasitenkina rasdamas paaiški-nimą kokiame nors simbolyje. "Kiekviena tauta, išgyvenusi didelę tautinę katastrofą, jaučia nurami-nimą, jei gali sukrauti tos nelai-mės atsakomybę ir kaltę ant kele-tos ryškesnių asmenų... Nedvejojant visos karinės 1870—71 m. nelaimės buvo suvestos į keletą individų, ge-nerolų, generalinio štabo ir inten-dantūros pareigūnų."

Nukrypstant nuo laikotarpio, bet ne nuo temos, galime tą patį rasti, aiškinant 1939 m. prasidėjusias Lietuvos nelaimes. Ieškoma Tautos tragedijos kaltininkų, mėginama kaltę versti tai vienam tai kitam valdžios pareigūnui, vienai ar kitai partijai, net kariuomenei, tam valdžios įrankiui, kuris net nebuvo jos panaudotas.

"Atiduodamas Moltkei ir Fran-cūzijos karinei vadovybei jiems prideramą duoklę, pasaulis — ir Prancūzija nusprendė, kad Prūsijos pasisekimai daugiausia parėjo nuo Prūsijos štabo ir ypatingai nuo jos generalinio štabo." Tačiau truko dar 20 metų, kol Prancūzija priėmė generalinio štabo teoriją, o JAV ir Anglija ją pasisavino tik 1900 m., kai Schellendorffas parašė savo klasinį veikalą, o Wilkinsonas Ang-

lijoj paskelbė savo mintis tuo rei-kaļu. Prancūzų įsteigtas generalinis štabas apėmė platesnę veiklos sri-tį. Be pagrindinės planavimo fun-cijos jis darė sprendimus apiman-čius visą kariuomenės administra-ciją. Tuo jis tapo kariuomenės gal-va taikos ir karo metu, kai Prūsijos generalinis štabas buvo tik užuomazga vyriausio štabo, kuris taptų vyriausia vadovybe tik mobi-lizacijos, t. y. karo metu.

Britų generalinis štabas pasekė prūsų prototipą ir todėl buvo labai skirtingas nuo prancūziškosios for-mos. Jis buvo operacijų planavimo agentūra, bet ne kariuomenės val-dymo organas.

Karo laivynai.

Generalinis štabas nerado pritari-mo karo laivynuose. JAV laivyno štabo vadovas šaltu paragrafu at-sako: "Panašaus organo karo laivy-ne nėra."

Autoriaus nuomone tas įvyko taip: generalinis štabas kariuome-nėse atsirado todėl, kad nepasise-kimai ir pralaimėjimai, jų patirti, būdavo lengvai suverčiami menkam štabui ar blogam štabo darbui. Tam vaistas turėjo būti generalinis štabas. Laivynai gi savo prigimtimi yra geresnėje karinėje parengtyje už kariuomenės. Taigi, būdami ge-riau pasirengę, laivynai mažiau tu-rėdavo nepasisekimų ir tuo pačiu jiems atpuolė reikalas ieškoti sim-bolio, pateisinančio pralaimėjimus.

(bus daugiau)

Z. R.

VIENAS IŠ MIRTIES KATILO . . .

LIETUVIO LEITENANTO, DALYVAVUSIO ŽUTBŪTINĖSE KOVOSE SU RAUDONUOJU SLIBINU, ATSIMINIMAI

Straipsnis su panašia dedikacija turėjo ir gal galėjo būti paskelbtas prieš daugelį metų. Prieš tiek metų, kiek kartų praėjo nuo 1945 metų sukaktuvių gegužės 8-10 bei sausio 30 dienų. Kodėl šios datos yra sukaktuvinės ir siejamos su šio straipsnio pasirodymu, — paaiškės iš straipsnio turinio bei paskirties.

Šiais atsitikimais prisistatau skaitytojams lyg anas paskutinis Mochikanas, gyvas ir sveikas Vakaruose. Visiems tiems, kurie seka einamo karo įvykius, kurie kartu nešė, jei ne fizinę, tai bent gausią moralinę naštą, su tais mūsų lietuviškų batalionų vyrais Rytuose. Kaip "paskutinis" žodį visgi naudoju rezervuotai. Per 8 metus neteko sutikti jokio kariškio iš 5, (10) 256 bei 13 batalionų, kurie paskutiniai kovojo Kurlandijoje 256 batalijono netolimai kaimyninėse pozicijose ir nebeturėjo galimybės ištrūkti iš ano ilgam laikui aklinau užrišto kovos maišo. Vakarinis sparnas rėmėsi į Baltiją, bet eventualus pasinaudojimas šia skylė buvo labai problematiškas. Kai per didoką metų eilę, praleidus daug judėsių DP Vakarų Vokietijoje bei apkėliavus dalį žemės rutulio į

kus" (Panzerschreck), kurių aptarnavimui visose 6 divizionose buvo paskirta 11000 karių. Šie kariai nuo 1951 pradžios tinginiavę užfrontė be jokios naudos. 1953 metų pavasarį šis ginklas buvo galutinai išimtas iš apyvartos, pakeičiant jį prieš tai asilėnų nešamais prieštankiniais pabūklais. Tačiau prieš prieš šarvuočius visgi geriausias ginklas pasirodė šarvuotis. Prieita išvados, kad pats šarvuotis labiau turi būti stipresnių šarvų ir apginkuotas didesnio kalibro patranka, negu greito judėjimo. Vokiečių specialistai abejoja šitai išvadai, nes ne Korėjoj, o kitur, galima būtų ir prie kitų išvadų prieiti.

Galutiną išvadą manoma, vargu Korėjos karas gali būti tikru pavyzdžiu būsimiems karams. Raudonosios Kinijos kariuomenė dar nebuvo tinkamai išvysčiusi savo aviacijos veikimą ir dėl to 55000 amerikiečių priešlėktuvinų dalinių karių mažai teturėjo progos pašaudyti. Kitame kare beabejo būsią kitaip.

A. G.

Skiriu iki šiol buvusiam paskutinio mano kuopos vado lt. Justo Plevoko, kuriam padėjau vykdyti kuopai pavestus kovos uždavinius, bei paskutinio iki šiol mano Bn (10) 256 Feld. post Nr. 35959, palikto Kurlandijoje, atminimui.

Prisiminimų autorius

Vakarais, negirdėjau apie joki ten buvusį asmenį, — gal nebus perdėta panaudojant "paskutinis" terminas, bent laikinam galiojimui.

Savo 256 bn., paliktą prie Ilmeno ežero, laimingai ir laiku mane pristojusios geltligės dėka, žiauriai išbarstyta bei apniokota susiradau besiremontuojantį Panemūnė. Tai buvo 1944 m. balandžio mėnesį.

Tik prisistatęs į bn. ir gavęs 3 kp, 1944. IV. 27 vėl turėjau "laimės" būti nugabentas į Universiteto Klinikas su 5% galimumo pasveikti. Tai įvyko dėka noro palydėti motociklu j. lt. Jančį į Žaliakalnį bei dėka vengimo susidurti su sunkvežimiu Juozapavičiaus prosp. Tai, nors daugiau asmeninės reikšmės dalykas, turi ryšio su šio straipsnio pasirodymu.

Kai 1944 m. birželio mėn. pabaigoje atvykau į sveikstančiųjų kuopą Kaune, mano batalionas jau buvo vėl išvykęs į Rytus, kažkur prie Lodogos ež. Kito mano buvusio 3 p. p. Br. V. kreivo pasitarnavimo dėka, buvo priskirtas ir lt. Plevokas, kuriam dedikuoju šį straipsnį. Koks juodviejų likimas bebūtų, turėto pasišnekėjimo Kurlandijoje su lt. Plevoku, jaučiu, esu įpareigotas, jei sutiksiu aną jaunesnįjį, perduoti atatinamus lt. Plevoko žodžius jam.

Liūdna buvo pro langą matyti išsprogdinimui ruošiamą Aleksoto tiltą, taip neseniai išsaugotą nuo panašios velniavos ir taip daug pasitarnavusį Reicho "pergalei"... Sveikstančiųjų kuopa turėjo persikelti prie Pavencio, bet tiltas per Nerį prie Jonavos buvo išsprogdintas. Į Paventį teko važiuoti dideliu lanku, aplenkiant net Rytprūsius. Ten beklaidžiojant sužinojau ir apie tik ką įvykdytą atentatą prieš Hitlerį. Susirūpinus per daug ilga kelione ir nepanašia kryptimi, ešalonas buvo nukreiptas pro Karaliaučių Tilžės link. Šiauliuose ešalono nesustabdė, nes tą naktį vyko antras serijinis bombardavimas Davažiovame Radviliškį ir ten sustojome.

Kai įsakymo nebuvo, kur toliau gabentis, teko Radviliškį ir šiauliuose virš paros lūkterėti. Sąryšy su šiaulių pravažiuoju turu paminėti kai kam (laipsnį ir pavardę paleidžiant) ir man pačiam nemalonų atvėję. Sveikstančiųjų kuopa turėjo kelias dešimtis žmonių, kurių keliolika jau galėjo laisvai judėti. Kai kieno supratimu, buvo prasminga stipriausiais nusibarsyti, kad mažai ir dar nepajėgiu daliniu būtų įmanomiau vilkinti ir nesusirasti progos gauti kokį uždavinį. Iš visos kuopos atrinkti tapome 13 stipriausiųjų. Buvome išsodinti iš ešalono už šiaulių ir turėjome prisistatyti į 145 bn., kuris saugojo aplinkinius geležinkelius. Nuvykau jau nebe su visais. Keli nubirėjo 145 bn. V. bene buvo lt. Langė. Jis nustebo gavęs netikėtą papildymą. Niekur jis nebuvo dėl to kreipėsis. Iš vyresniųjų tik jį pamenu. Jį randu reikalinga paminėti dar ir dėl to, kad jis netikėtai pergale ir nematė reikalo iš šiaulių "nesitraukti". Kai išdėsčiau sargybas ant gelež. tiltų ir tiltelių iki Joniško, pats girdėjau šūvių ir gyventojai susirūpinę pasakojo, kad girdimi šūviai yra jau netoli esančių raudonųjų tankų. Žinoma, jiems buvo juokinga, matant mus atvykusius su tokiais uždaviniais. Bolševikai į šiaulius veržėsi tiesiai nuo Biržų ir geležinkeliu nesinaudodami.

Vargais negalais, atkabinejant ir prikabinėjant rusais civiliais perpildytus anglių transportui skirtus vagonus, pavyko grįžti į šiaulius. Grupelė kariškių pernakvojome vienoje mokykloje, kuri buvo užimta visokiems kariškiams reikalingams. Ryta grįžo ir sargyba iš Gubernijoje esančių benzino sandėlių ir, vos sargybai grįžus, tuoj prasidėjo didžiulis benzino ir kitokių taip brangių degalų-tepalų gaisras. Greičiausiai patys vokiečiai, nebematydami vilties tai sau pasi- laikyti, uždegė.

Nei lt. Langė, nei man dar nebuvo minties slapta dingti ir pa-

sitraukti iš miesto į Vakarus. Stai-
ga vokietis majoras (gal jis buvo
komendantas ar įgulos viršininkas)
pasišaukia ltn. Lange, jį už kažką
ar pabara, ar taip apsiputojęs pa-
šneka, ir perspėja, kad iš miesto
pasitraukti nevalia. Ginsimės čia.
Pasirodo koks tai lėktuvas ir tuoj
pat kažkokio priešlėktuvinio gink-
lo miesto šiauriniame pakrašty nu-
mušamas. Pasigirsta sūviai ir ži-
nia, kad tas pats tankų smaigalys
nuo Jonišio jau prie miesto. Grį-
žęs ltn. Langė kavaleriškai išsireiš-
kė ir su keleta kareivių nuėjome
prie turimų vežimų. Kareivių, ku-
rie sekė mūsų planus ir suprato,
bematant susirado 12. Susitalpino-
me į 5 vežimus ir, kad išvengus
galimų postų, gatvelėmis ir dar-
žais pasileidome link Telšių. Be di-
delio vargo pasiekėme plentą ir ge-
rą kelio tarpą matėme užpakaly
gaisruose paliekančius šiaulius. Pa-
kely iki Telšių jokių sunkumų ne-
turėjome. Mažus postovius dary-
davome tolokai pavažiavę nuo ke-
lio, kad kam nors neparūptų pa-
klausti, sutinkant ar mus pralen-
kiant, kokius uždavinius vykdome
ir kur priešas, jei ta kryptimi, iš-
sirengę ir kepindamiesi saulėje,
važiuojame... Dar ir 2 mergaitės
kolonos priekiniame vežime! Būtų
buvę liūdna...

Prie šiaulių pirmame bažnytkai-
my sustojome pas vieną miestelio
pakraštį gyvenantį ūkininką; kal-
bėjomės su susirinkusiais susirūpi-
nusiais veidais buvusiais šauliais.
Jie siūlė mums pasilikti su jais ir
organizuoti priešinimąsi. ltn. Lan-
gė diplomatiškai nupasakojo jiems
savo turimą uždavinį ir jų suma-
nymo neniekino Jie prašė, kad
mes duotume jiems ginklų. Jiems
taip reikalingo dalyko mes ne daug
ką savo kolonoje turėjome. Leido-
me keliems jų prisipildyti kišenes
šovinių iš dėžės, kurių viename ve-
žime turėjome ir, palinkėjome
jiems sėkmės, pasileidome toliau.
Verta dar paminėti jau arčiau Tel-
šių pagautą, iš didelio būrio, pake-
ly besiganančią žąsį. Išbėgusi ūki-
ninkaitė skerečiojosi ir gal koliojo
kareivį, kuris jau buvo spėjęs žąsį
pasigauti. Nieko aš jai negalėjau
pagelbėti, tik pagalvojau, kad mer-
gaitei pačiai nuo kareivių geriau
slėptis, o ne žąsis nuo jų saugoti.
Jei tos žąsies nebūtų pagavęs sa-
vas kareivis, už keletos valandų
atslinkys kiti kareiviai, svetimi. Jie
sugaudys visas tavo saugomas žą-
sis, pagaus ir tave pačią. Gal taip
ir buvo, i jei dar ji bandė ganyt
žąsis prie didelio vieškelio, kuriuo
juda kareiviai.

Telšiuose laimingai pasitaikė ap-

S A V A N O R I S P A S A K O J A . . .

Ne legendą gražią pasekti aš noriu,
Tik praeitį džiūgia priminti širdim...
Į kovą skubėjo pulkai savanorių
Pirkti tėviškei laisvę krauju ir mirtim.

Vidurnaktis buvo mįslingai parimęs.
Mėnulis lyg laimino mūsų gretas.
Paniurusiais kloniais, šilais ir arimais
žygiavom į priekį. Staiga — tra-tra-tra....

Kulkosvaidžiai kalė širvintos ašlaitėj, —
Tarp tūkstančių priešų mūs mažas būrys.
Šnibzdėjom: tėvyne, neliksi našlaite, —
Aulkojas dėl laisvės tavasis karys!

Ir priesaikos žodžius ryžtingai įvykdėm,
Tekėdama saulė mus rado mūsų.
Nors eilės prareto. Daug žemė užmigdė, —
Garbė jums per amžius, Einuti, Lukšy!

Kapus jų dabina vainikai ir kryžiai,
O kraujas pralietas tebėra gajus...
Įamžinom kartą ką šimtmečiais ryžoms,—
Tėvynei išpirkome laisvę, — o jūs?!

sistoti kokiam tai jau pasitraukusio
daktaro name prie ežero; buvo
daug serbentų ir spintose šiek tiek
dar nesugedusio ir panaudojimui
tinkamo maisto. Butas atrodė dak-
tariškai, šeimnininkui lyg trumpam
išėjus į miestą...

Telšiai jau normalaus miesto į-
spūdžio nebedarė. Nors du kartus
pravažiavome vidudienį. Gal žmo-
nių gatvėse buvo reta. Elektra
miestas tebeturėjo ir mes iš palik-
to didelio radio, nebepamenu iš kur
ir kokia kalba, sužinojome, kad
Kauną raudonieji užėmė. Menu ge-
rai, tai buvo 1944 VII. 31.

Tik kelios valandos praėjo mums
ten beilsinant arklius; atvyko susi-
rūpinęs vyresnio amžiaus ūkinin-
kas su šautuvu ir iš jo kalbos su-
pratome, kad jis buvęs Nepriklaus-
omybės kovų savanoris ir užtai tu-
ri gautą žemės sklypą. Jis klausė,
kas pasiliekančių laukia ir ką da-
bar veikti. Jis atvyko pas mus kaip
į štabą, turintį uždavinį organizuo-
ti pasipriešinimą. Mūsų "štabo"
padėtis buvo nepavydėtina: nei
paskatinti, nei drausti. Menu tik
tiek, kad mes jam gero įspūdžio
nepadarėme ir jis taip pat susirū-
pinęs išvyko.

Pernakvojė išvykome Kretingos
link. Visiškai prie miesto ribų e-
sančiame gražiame vienkiemy apsi-
stojome ir ten radome bebuvojan-
čius kelis augšto laipsnio lietuvius
karininkus. Kodėl jie ten ir kokie

jų tolimesni planai, bent man ne-
paaiškėjo. Greičiausia, ir jų planai
turėjo būti panašūs į mūsų: gelbė-
tis. Jie papasakojo, kad čia pat
Kretingoje randasi Kipras Pet-
rauskas. Žmoną jis jau išleides į
Vokietiją, o pats, po ilgų dvejonų,
nutaręs iš Lietuvos nesitraukti.

Kai mūsų tikslas buvo pasiekti
Tauragę, o anksčiau pasukti Tau-
ragės link buvo nesaugu dėl plin-
tančių kalbų, kad apie Tauragę
esą desantininkų, aš pasisiūliau
ltn. Langei, kad aš iš Kretingos į
Tauragę vyksiu traukiniu, o jis —
kolonoje keliu. Jis sutiko.

Tauragę pasiekiau anksti rytą ir,
tik atsigulus laukiamajame ant
suolo, mane tuoj pažadino vokietis
kapitonas. Jis perspėjo mane, kad
pavieniui laikytis nesaugu ir nuro-
dė, kur vykti į susirinkimo punktą.
Tokių bėglių jau ten buvo ir susi-
darė jų kelios pilnos mašinos toli-
mesnei kelionei į Pagegius. Į ten
mes nebuvo nei pirmutiniai, nei
paskutiniai. Ten sutikau ir vieną
tilto sargybos vadą, kurį palikau
už Jonišio.

Ten išskirstė dalį karininkų ir
kareivių į priešlėktuvinę bei prieš-
gaisrinę apsaugą, o likusius kitus
su svetimtaučių kuopa — į Dres-
deną. Sveikstančiųjų kuopą apgy-
vendino buvusiam restorane, o
karininkus — Schuetzen Kaserne.
Be vieno kito pratimo už miesto
bei partinio pasisveikinimo prakti-

kos, 2 mėnesius iki atmintinos spalio mėn. 9 d. nieko neveikta. Bauda ir laukta: kur ką organizuos ir kur siųs? Prie Varšuvos ar į Rygą uosto apsaugai? Gal ir ne todėl, kaip buvo kalbama, kad Dresdenas bus atviras miestas — visokių dalinių, tautybių ir ginklų rūšių prikydėlių buvo gausybė. Virš miesto kad ir pasirodydavo lėktuvų, buvo alermo signalų, bet per 2 mėnesius jokio bombardavimo pergyventi neteko. Ten atvyko neužilgo ir ltn. Langė su dalimi savo vyrų. Po kiek laiko jis buvo pakeltas į kapitonus. Matomai, pakelimo įsakymas buvo išsiųstas anksčiau, negu jis pats išvyko iš Šiaulių, juos palikęs ginti kitiems. Oi, jei apie tai prieš pakeliant būtų buvę sužinota!.. Tai lyg ir patvirtina mano asmenišką gyvenimo motto: nėra to blogo, kas kada nors neišeitų į gerą. Tai kas, kad šis atvejis ir kiek juokingas, bet vistiek teisingas. (B. d.) **Mažalėlis**

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVO ĮGALIOTINIAI IR JŲ ADRESAI

1. Australija: Istorinės Medžiagos Rinkimo Komisija (J. Kedys, J. Reisgys ir J. Tininis). Pirm J. Tininis, 25 Dillon St., Paddington—Sydney, N. S. W.,
  2. Austrija: Ignas Lapšys, Kufstein, Tirol, DP Lager, Austria
  3. Belgija: Rev. Jonas Dėdinas, 97, rue de la Brabanconne, Louvain, Belgique
  4. Brazilija: Jonas Masys, G. P. 4118, Sao Paulo, Brasil, S. A.
  5. Didžioji Britanija: K. Barėnas, 126, Barton Lane, Eccles, Manchester, Great Britain
  6. Danija: Aldona Bričkus, Gaaseholmvej 100 st. th., København—Herlev, Denmark
  7. Italija: Dott. J. Gailius, Via Barnaba Oriani 87, Rome, Italia
  8. Šveicarija: Anton Paulaitis, Postfach 2910, Zuerich 23, Switzerland
  9. Urugvajus: K. Čibiras, Juan Maria Pérez 2820, Montevideo, R. O. del Uruguay, S. A.
  10. Vokietija: Adolfas Venclauskas, Litaisches Zentra!komitee, Hegelstr. 6, Hannover, Germany, Britische Zone
- Jungtinėse Amerikos Valstybėse įgaliotinio pareigas imasi PLA vadovybė, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill., U. S. A.
- Visų kraštų lietuvių bendruomenės prašomos PLA įgaliotiniams istorinės medžiagos rinkimo darbe nuoširdžios pagalbos.

Vincentas Liulevičius,
PLA Direktorius

D. L. KUNIGAİKŠTIS GEDIMINAS
Padavimas sako, jog jis įkūręs Vilniaus miestą.

RUSIJĄ SAUGOJANTI ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ

Radaro ekspertai sutinka, kad Rusija turinti vieną ginklą, kurį galinti panaudoti kaip priešpriešinę Amerikos radaro-gynybos sistemai pralaužti. Šį priešginklį esą sunku atremti, nes tai esą pačios gamtos ginklas — Šiaurės Pašvaistė ar Aurora Borealis. Tam tikrais metų laikais šis gamtos reiškinys visiškai izoliuojąs susisiekimą sistemą. Jei gu JAV užpuolimas vyktų per Arktiką ir pasalūniškas puolimas kaip tik sutaptų su Aurora Borealis pasirodymu, tada būtų labai sunku pagauti radaro ekrane puolančius lėktuvus ir tuo pačiu įspėti gynybą.

REIKŠMINGI PRATIMAI

Strateginė JAV Karo Aviacija netrukus vykdysianti pratimus, kuriuose bus aiškiai parodyta, kaip galės smogti į Sov. Rusiją. Pagal sutartą signalą iš įvairių JAV aerodromų vienu metu pakils šimtai B-36 su atominėmis bombomis, ir kitokių lėktuvų, kurie lėkdami įvairiais paslaptiniais keliais atatinkamose vietose išmesią tariamas atominės bombas ant 80 įsivaizduojamų Rusijos taikinių ir po to grįš namo.

KORĖJOS KARAS

I. Komunizmo ekspansija Azijoje.

Sovietų Sąjungos pagrindinis ir nekeičiamas tikslas yra komunizmo išplėtimas visame pasaulyje. Šį savo tikslą sovietai šiandieną pridedgia propogandiniu šukiu: "kapitalistinis apsupimas grąso sovietų saugumui, todėl sovietai daro ir darys viską, kad tą apsupimą palažtų ir sau saugumą garantuotų". To savo saugumo motyvais sovietai nori savo vakarines sienas perkelti prie Atlanto, rytines — prie Pacifiko, o pietines — prie Indijos okeano. Jei sovietams tokias svajones pavyktų realizuoti, tai tada tektų laikyti, kad kovą dėl pasaulio dominavimo jie laimėjo. Tačiau iki to jiems dar toli. Bet, iš kitos pusės, mes turime konstatuoti faktą, kad pasaulio užvaldymo žygyje Kremlius jau yra daug laimėjęs. Labiausiai komunistai savo laimėjimus išplėtė dėl palankiai jiems susidėjusių aplinkybių II Pasualiniam Karui einant prie galo ir tuojaus karui pasibaigus. Therano, Jaltos, Podsdamo derybose ir vėliau Kremlui padarytų nuolaidų pasėkoje komunistams atiduota Rytų ir Vidurio Europa. Tolimuose Rytuose jiems atiduota: Kurilų salos, pietų Sachalinas, Mandžiūrija su Port-Arturo uostu, Š. Korėja iki 38 paralelės ir Kinija. Prie viso to sovietų įsakymu Raudonoji Kinija "taikingu keliu" prisijungė Tibetą.

Pigiai ir lengvai sovietams pavyko šias milžiniškas erdves Europoje ir Tolimuose Rytuose pajungti savo kontrolėn dėl to, kad Vakarų demokratijų pusėje nebūta jėgos, kuri galėtų užkirsti komunizmui kelią į tas erdves. Priešingai, jiems dar buvo pagelbėta Kinijoje išiviešpatauti pačių vakariečių, kurie nerado reikalo efektyviai paremti Tautinės Kinijos jos kovoje prieš komunistus, visapusiškai Sovietų Rusijos remiamus.

Komunizmo viltys krypsta į Aziją ir su Azija Kremlius mano bus lengviau ir likusį pasaulį pavergti. Užvaldęs Aziją, komunizmas turėtų didžiausias galimybes savo agresijai vykdyti į kitus kontinentus. Jie tada kontroliuotų ne tik neišsiamiamas žmonių atsargas, bet turėtų ir neišsemiamus šaltinius įvairių medžiagų, reikalingų tolimesnioms agresijoms vesti. O ką sakyti apie komunistų strateginę padėtį, jiems Azijoje išitvirtinus. Visi Azijos kontinento uostai ir keliai būtų jų kontrolėje, pats kontinen-

A. REKLAITIS

tas būtų nuklotas oro pajėgų bazėmis. Japonija, Formoza, Filipinai, Indonezija būtų komunizmo aukomis pirmoje eilėje. Po to Amerikos, Australijos, Afrikos ir Europos padėtis pasidarytų katastrofiška, beviltiška. Vien tik Tolimųjų Rytų užleidimas komunistams reikštų Laisvojo Pasaulio pačių svarbiausių strateginių pozicijų praradimą. Atrodo, kad Vakarai tų pozicijų komunistam neužleis jas gina ir gins ateityje. Bet sovietai nesnaudžia. Jie Azijos užvaldymo problemą sprendžia apgalvotai, planingai ir be sustojimo. Politiškus, ūkiškus ir militarinius planus Azijai pavergti Kremlius studijuoja, ruošia ir vykdo ne nuo šiandien, bet nuo tos dienos, kada komunizmas Sovietų Sąjungoj atsistojo ant savo kojų. Sovietų sunkiosios pramonės kūrimas už Uralo yra faktas, kuris rodo jų ekspansijos suaktyvėjimą ir kryptį į Azijos kontinentą. Mandžiūrijos natūralūs turtai ir pramonė kartu su Š. Korėjos pramone žymiai spartina ir lengvina komunizmo ekspansiją Tolimuose Rytuose. Į rytus nuo Kaspijos jūros ir į šiaurę nuo Afganistano apytikriai Uzbeko-Turkmenijos srityse sovietai nuo 1928 metų atlieka su ypatingu atkaklumu tų sričių supramoninimą, ūkio kultūrinimą ir švietimo lygio kėlimą. Tai komunizmo išėities bazė jo ekspansijai per Afganistaną ir Indiją į Indijos okeaną.

Pagrindinės komunizmo ekspansijos kryptys Azijoje (žiūr. schemą Nr. 1).

1-ji—Tolimieji Rytai. Komunizmas užimtuose kraštuose stiprinasi ir iš čia siekia savo įtaką išplėsti visoje vakarų Pacifiko didžioje erdvėje.

2-ji—Artimieji Rytai. Sovietai deda dideles pastangas per Afganistaną ir Indiją išeiti į Indijos okeaną. Tam tikslui, kaip jau minėjau, jie organizuoja galingą išėities bazę srytyse į rytus nuo Kaspijos jūros ir į šiaurę nuo Afganistano.

3-ji—Vidurinieji Rytai. Paimant savo kontrolėn Iraną, išeiti į Persijos įlanką, atkertant Vakarus nuo čia esančių turtingų žibalo šaltinių. Su arabų tautų pagalba siekti atkirsti Vakarus nuo Suezio kanalo ir tuo būdu atidaryti tiesioginį kelią savo ekspansijai į Afrikos kontinentą.

Išvados:

1. Komunistams Azija yra reikalinga likusiam laisvam pasauliui pavergti;

2. Vakarams Azija reikalinga vėdamai su komunizmu kovai laimėti.

Padarę trumpą apžvalgą sovietų užsimojimų Azijoje, matome, kad Korėjos agresija yra palyginamai tik maža dalis bendro Kremliaus plano visam Azijos kontinentui pavergti. Korėjos agresijos nepasisekimu Kremlius per daug nesijaudina. Jei čia nepavyko, jis bandys kitur atsigriebti, gi P. Korėją pavergimą atideda palankesniai momentui.

II. Korėjos agresijos planas.

Korėjos drama prasideda su jos padalinimu į Š. Korėją ir P. Korėją 38 paralele.

II Pas. karo audroms Tolimuose Rytuose nutilus, sovietai spyrėsi gauti savo kontrolėn visą Korėją. Kompromisų rezultate gavo tik jos šiaurinę dalį. Pietų Korėją prisijungti sovietai atidėjo vėlesniai laikui. 1950 birželio 25 d. Kremlius, pradėdamas agresijos karą, manė kad momentas ir sąlygos prisijungti P. Korėją yra pribrendę ir palankūs.

Nesunku suvokti, kad šios agresijos planas turėjo du variantus, būtent:

Pirmas variantas. Agresija vykdoma tik Š. Korėjos titulu, turint galvoje, kad kaip iki šiolei, taip ir dabar Vakarai pasiliks tik stebėtojų rolėje ir įvykusio fakto fiksuotojais. Tam variantui užteko tik Š. Korėjos Raudonosios Armijos, kuri triuškinančiu smūgiu išblaškys P. Korėjos karinius ir policinius dalinius ir visą P. Korėją. Bet šis variantas pasirodė neįvykdomas, Mat. Vakarai, daugiausia JAV iniciatyva, padarė Tolimųjų Rytų politikoje ir strategijoje istorinį posūkį — su ginklu pasipriešino komunizmo agresijai.

Dabar agresoriai pereina prie antrojo varianto vykdymo.

Antras variantas numatė:

1. Komunistinės Kinijos dalyvavimą agresijoje, kritiškai situacijai susidarius;

2. Naudojant azijatus, kuo daugiau nuleisti kraujo amerikiečiams ir jų sąjungininkams;

3. Nualinti JAV ūkiškai ir militariškai ne tik Korėjos karu, bet ir kitais tos rūšies karais Azijos kontinente;

4. Su Azijos karų pagelba suskaldyti Sąjungininkų vienybę, kuri Azijos problemoje niekad nebuvo per daug stipri, ypač visada vienybės trūko tarp Anglijos ir JAV;

5. Iššaukti Azijos tautų neapykantą prieš amerikiečius ir jų sąjungininkus, kaip kovojančius prieš azijatus ir norinčius juos pavergti;

6. Sovietų Sąjunga, šių karų planuotoja, vadovas ir aktingas rėmėjas, turi savo politiką ir strategiją vesti taip, kad atrodytų ji stovinti nuo agresijų nuošaliai, neutraliai.

III. Kodėl JAV įstojo į Korėjos karą?

Kai 1950 m. birželio 25 d. agresoriai peržengė 38 paralelę ir įsiveržė į P. Korėją, JAV vyriausybė Prezidento Truman'o priešakyje savo ypatingame posėdyje BLAIR RŪ-MUOSE nesvarstė, ką JAV laimėtų, jei stotų į karą P. Korėjos pusėje, bet svarstė kas būtų pralaimėta, jei į karą neįstotų ir agresija nebūtų sulaukyta. Vyriausybė priėjo tada tokių išvadų:

Užleidus komunistam P. Korėją:

1. Būtų nustota svarbaus politinio ir strateginio prietilčio Azijos kontinente;

2. Būtų nustota vertingo antikomunistinio sąjungininko — P. Korėjos su jos daugiau 20 milijonų gyventojų;

3. Komunistų spaudimas Indokinijoje sustiprėtų, prancūzų organizuotas ten pasipriešinimas būtų nugalėtas, o tada nesunku būtų prisijungti prie Komunistų Imperijos Siamą, Malajus ir Burmą;

4. Philipinuose triumfuotų komunistų sąjudžiai;

5. Nesulaikomas pavojus pasidarytų Japonijai, o komunistų invazija iš kontinento į Formozą būtų tik laiko klausimas;

6. Dėl tokių didelių komunistų laimėjimų Tolimuose Rytuose padėtis Viduriniuose Rytuose ir Europoje pakryptų Kremliaus pusėn;

7. Irane ir arabų kraštuose komunistų aktyvumas sustiprėtų, o Europos taip sunkiai lipdoma vienybė ir ginklavimas, greičiausiai, visiškai subyrėtų.

Tai štai kokių pasėkų galėtų susilaukti Vakarai, jei jie nebūtų Korėjos agresoriams pasipriešinę.

IV. Korėjos vertinimas strateginiu požiūriu.

1947 m. rugsėjo 26 d., kada dar Gen. Eisenhower buvo JAV Jungtinio štabo narys, buvo slaptame memorandume Vyriausybei išdėsty-

RUSIJOS LIETUVIŲ SEIMO NUTARIMAS

(Šią Petrapilio lietuvių seime priimtą rezoliuciją talpiname, prašomi gen. V. Nagevičiaus)

RUSIJOS LIETUVIŲ SEIMO NUTARIMAS

(Priimtas dauguma balsų 1917 m. birželio 3 d.)

— Rusijos Lietuvių Seimas, sukvietas Petrapilyje 1917 m. geg. 27 d. posėdžiuose nuo geg. 27 d. iki birželio 3 d. svarstė Lietuvos politikos padėjimą ir žengdamas prie nepriklausomos demokratinės Lietuvos respublikos, kurioje turi būti pripažinta visiems, be tautos ir lyties

tos Karinės Vadovybės pažiūros į Korėjos strateginę reikšmę. Be kitko tame memorandume buvo pasakyta, kad JAV strateginiu požiūriu yra menkas interesas laikyti savo kariuomenę ir bazes Korėjoje, kadangi karo atveju toji kariuomenė negalėtų atsilaikyti, pagrindinai jos nesustiprinus dar prieš karo pradžią, o be to, jei JAV turėtų vykdyti ofensyvinę operaciją, tai ji būtų vykdoma Azijos kontinente, apilenkiant Korėją. Iš to aiški išvada: visuotinio pasaulinio karo atveju Korėjos pusiasalis būtų priešiška staigiai okupuotas ir panaudotas karinėms jūrų ir oro bazėms prieš Japoniją. Bet tos priešiškos bazės būtų Amerikos oro pajėgų neutralizuojamos. Neitralizavimas būtų lengviau ir pigiau įvykdomas, negu sausumos operacijos pačioje Korėjoje. Tos koncepsijos pasėkoje JAV nesistiprino P. Korėjoje ir P. Korėjos neorganizavo agresijos atvejui. Vėliau gi, Kinijai tapus Maskvos satelitu, Korėjos strateginė reikšmė pasikeitė. Jos išlaikymas dabar pasidarė gyvybinis JAV interesas.

V. Korėjos karo dalyviai.

Agresorių pusėje: Š. Korėja, Raudonoji Kinija ir Sovietų Rusija, kaip agresijos autorius ir aktingas jos rėmėjas.

Sąjungininkų pusėje: JAV, Australija, Belgija, Kanada, Kolumbija, Etiopija, Prancūzija, Graikija, Luksemburgas, Olandija, N. Zelandija, Filipinai, Siamas, Turkija, Pietų Afrika, Anglija ir Pietų Korėja.

Didžiausia karo našta teko JAV. Amerikos stipriausias sąjungininkas buvo P. Korėja. Kitos paminėtos valstybės, solidarizuodamos JAV, kare dalyvavo, galima sakyti, tik simbolinėmis jėgomis.

(BBus daugiau)

skirtumo, lygios pamatinės piliečio teisės ir visiška tikėjimo laisvė ir atsižvelgdamas į tai,

1. kad prieš karą viena etnografinės Lietuvos dalis buvo Rusijos, o antra Vokios valdžioje;

2. kad Rusijos Lietuva per šį karą veik visa užimta vokiečių kariuomenės;

3. kad jos klausimas todėl tapo tarptautinis ir bus rišamas Taikos Kongrese;

4. kad dėl užimtųjų per karą svertimos valstybės žemių yra nustatytas Rusijos Darbininkų bei Kariuomenės Atstovų Tarybos ir Laikinosios Vyriausybės pripažintas ir visiems paskelbtas taikos principas — taika be aneksijų ir kontribucijų, leidžiant pačioms tautoms spręsti, ko jos nori;

5. kad išskirstytoms tarp kelių valstybių tautoms pripažinta Europos ir Amerikos demokratijų sudaryti vieną politinį kūną;

6. kad esant šioms aplinkybėms, metas Lietuviams įvykdyti senus politinės laisvės troškimus ir, remiantis apsisprendimo teise, aiškiai visam pasauliui pasakyti, kaip jie savo likimą apsisprendžia, —

n u t a r ė:

1. Visa etnografinė Lietuva privalo tapti nepriklausoma valstybe, nuolatiniai neutrali.

2. Jos neutralumas privalo būti garantuotas Taikos Kongreso.

3. Taikos Kongrese turi būti Lietuvos atstovai.

4. Lietuvos valdymo būdą ir vidaus tvarką turi nustatyti sukvietas visuotiniu, lygiu ir slaptu balsavimu Steigiamasis Lietuvos Susirinkimas.

Į KETVIRTUS METUS...

(Atkelta iš 202 psl.)

Jog didelės vertės jo egzistencijai yra ir uolieji skaitytojai, kurie laiku atsiteisia, o dažnas net nors ir kuklią paramą suteikia. Mielųjų skaitytojų uolumo tikimasi ir ateityje.

Kukliai minėdami šį trimetį, prisiryškime visi kartu žygiuoti su KARIU Tėvynės laisvinimo kryptimi, o lemiamajai valandai išmušus — ir į Ją.

Redakcijos Stabas

NE VISIEMS PATINKA

JAV gynybos planuotojai nepaprastai patenkinti Amerikos vyriausybės žingsniu atitraukti 14 JAV transatlantinių oro spėjimo laivų iš vandenyno ir gražinti juos atgal į pakrantes. Žinia, dėl šito JAV valdžios sprendimo gal nebus per daug laimingi transokeaniniai lėktuvų pilotai, bet visiems sunku įtikti. Sakoma, kad šių laivų radaro įrengimai būtų galėję puikiai pasitarnauti prieš vairojamąsias sviedinias, kaip "vedamieji į namus" taškai tuo atveju, kai priešas staiga ryžtųsi užpulti šį kraštą.

BIRUTIEČIŲ SVEIKINIMAS

Lietuvos Kariuomenės šventės proga nuoširdžiai sveikiname Lietuvos Karius, Kovotojus - Savanorius ir Laisvės Kovų Invalidus, kovojančius prieš kankinamoje tėvynėje, budinčius, bei dirbančius kituose kraštuose prieš mūsų tėvynės pavergėją ir viso laisvojo pasaulio priešą — komunizmą.

KUNIGAİKŠTIENĖS BIRUTĖS DRAUGIJOS CHICAGOS SKYRIAUS VALDYBA

ISIDĖMĖTINAS PASIŪLYMAS

Ats. brig. gen. gyd. Nagius, gyvenantis Willoughby, Ohio, š. m. rugsėjo 30 d. L. S. Ramovės Clevelando skyriaus valdybai įteikė reikšmingą pasiūlymą, būtent:

Lietuvių Karių Ramovės Clevelando Skyriaus Valdybai P A R E I Š K I M A S

Lietuvos tautinių dalinių Amerikoje steigimo reikalu gavęs vienbalsį pritarimą ir paraginimą papildomai kreiptis raštu, pranešu kas seka:

ALTA sėkmingai varo istorinės reikšmės akciją dėl įvykusio Pabaltijo valstybių pagrobimo ir jų naikinimo.

Tos akcijos pasėkoje, JAV atstovų rūmai vienbalsiai pritarė Kersteno rezolucijai, o jis pats jau randasi Europoje ir kalbasi, su kuo reikia. Girdėti pasitenkinimo balsai iš viso laisvojo pasaulio, o jų tarpe ir iš Pietų Amerikos, ir net iš Ukrainiečių emigracijos.

Aišku, kad mūsų tremtiniai norėtų kuo galėdami paremti ALTo ir Kersteno komisijos pastangas.

Maironio pamikle ties Karo Muziejumi iškalti žodžiai: "Be aukų ir be kovos laisvos nebuvo Lietuvos, nebuvo ir nebus", turi virsti ener-

gingais veiksmais. Tokios kalbos eina ir mūsų karių tarpe Clevelande.

Ramovė, gimusi Nepriklausomybės pradžioje, buvo suaugusi su mūsų kariuomenės gyvenimu ir šiandien jos atžalai Amerikoje stovi prieš akis rimtas klausimas, kuo ji galėtų prisidėti prie Lietuvos išlaisvinimo, ne žodžiais, o veiksmais.

Šio mėnesio 20 dieną, Ramovės susirinkime vienbalsiai atsakyta: **Kariuomenės dalinių steigimu.**

Nutarta kreiptis į Centro Valdybą Chicagoje, prašant neatidėliojant išrūpinti tam leidimą ir duoti instrukcijas visiems Ramovės skyriams registruoti ir organizuoti kariuomenės dalių užuomazgas savanoriškais pagrindais. Tą prašoma vykdyti, nelaukiant Kersteno komisijos veikimo pabaigos.

Clevelando Ramovė mano, kad greta Kersteno rezolucijos tas iškeltų pasaulyje Lietuvos reikšmę ir jos vardą, tas tinkamai atsilieptų kraujuojančioje Lietuvoje, pakeltų nuotaiką ir tarpe tremtinių išvargintų Tėvynės ilgesiu ir rūpesniu apie tuos, kurie liko už geležinės uždangos. Savaime aišku, kad USA prezidentas, Kongresas ir mūsų bičiulis Kersten dar labiau įsitikintų, kad mūsų tautos aspiracijos tikrai yra vertos paramos. Tuo apsidžiaugs ir mūsų seni emigrantai Amerikoje.

Linkime nuoširdžiai to paties broliškai Latvijai ir Estijai.

Tikime, kad aukštos kvalifikacijos ir didelio prityrimo personalas Centre sugebės tinkamai pateisinti istorinį Ramovės pašaukimą tremtyje ir su kariška energija ir atitinkamu skubumu atliks savo prievolę Tėvynei ir Tautai.

V. NAGIUS,

1918 metų Kūrėjas Savanoris,

LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKTIS

Š. m. lapkričio 18 d. sukako 35 metų Latvijos valstybės įkūrimo sukaktis. Tas svarbus latvių tautai įvykis buvo iškilmingai paminėtas New Yorke lapkričio 15 d. Minėjime šiltą kalbą pasakė admirolas Milleris, parbrėždamas Baltijos tautų kančias Sovietų okupacijoj. Jo kalbos santrauką oro bangomis pasiuntė į Lietuvą lietuviškasis "Amerikos Balsas".

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS KRIKŠTYNOS

Lietuvių Enciklopedijos I-jo tomo išleidimo proga š. m. lapkričio 8 d. Bostono Lietuvių Rašytojų Klūbas suruošė atitinkamas iškilmes. Dalyvavo gausus būrys žymesnių lietuvių, pasakyta daug reikšmingų kalbų. Lietuviškasis "Amerikos Balsas" kai kurių kalbų, kaip tai Lietuvos Garbės Konsulo Bostone šalnų, ecikl. vyr. red. prof. V. Biržiškos, Rašytojų Klūbo pirm. St. Santvaro, prel. Juro ir kt., ištraukas perdavė į Lietuvą.

KAS YRA NELOJALUS?

Šaltiniai, kurie turėtų tai žinoti, tvirtina, kad Malenkovo pastangos gauti iš Berijos rankų prieš jį nukreiptus dokumentus, pačio Berijos likvidavimo momentu nedavę Malenkovui ieškomų rezultatų. Šie dokumentai dabar esą Raudonosios Armijos policijos žinioje ir Malenkovo pastangos juos sunaikinti taip pat nepasisėkusios.

GEROS ŽINIOS

Žinovai yra įsitikinę, kad tarp Maskvos ir Pekingo dėl kontrolės š. Korėjoje vyksta trynimasis. Sovietai dar kontroliuoja policiją, bet Pyon-gyang' valdžios įstaigas užgriebė kiniečiai. Sovietų pasiūlyme š. Korėjai teikti ekonominę paramą ižiūrimas sovietų noras sustiprinti prorusiškus š. korėjiečių sluoksnius.

LIETUVOS LAISVĖS ATGAVIMO VILTIS

K A R Y S

PRIVALO BUTI VISŲ REMIAMAS.

KARIŲ GYVENIMAS

LIETUVIAI KARIAI KOMUNISTŲ NELAISVĖJE

Vai pasimelsk, miela mama,
Už mano laimę ir mane.
(Iš partizanų dainų)

Rašo Bal. Branzdžionis, Chicago, Ill.

Ateina mūsų kariuomenės šventė. Didesnioje lietuvių kolonijoje ji yra iškilmingai paminima. Pro akis prabėga tūkstančiai išgyventų vaizdų, kuriuose atgyja nesena praeitis, kada lietuvis karys linksmai sau dėvėjo savo krašto karišką uniformą, mokinosi būti kovotoju; paskui vaizdai išleidžiančių motinėlių sūnus į karužę. O kiek liūdnu atsiminimų užgriūna, kai tūkstančiai tų žaliukų karių virto partizanais ir iki šiandien dar, vilkėdami Nepriklausomos Lietuvos karių uniformą, kovoja su žiauriu okupantu; kiti per įvairias kliūtis paspruko į Vakarus, kad čia galėtų greta kovoti prieš tą patį priešą. Treti nukeliavo į kalėjimus, Sibirą ir kančiose vis karšto užgesdami: "Lietuva, mirštam už Tave". O praskleidus gilesnę karių praeitį, mes visi matome, kaip vieningai ir solidarai kilo Lietuvos savanorių pulkai, kentėjo, kovojo, žuvo tūkstančiai Lietuvos vaikų už krašto laisvę. Ir jų lūpose taip pat girdėjosi drąsūs kovingi žodžiai: "Giname Tėvų Žemę, kad ji laisva būtų". Mes visi gedulo mintimis nulenkiamo galvas už tuos, kurie žuvo už mūsų bočių šalies laisvę! Gal kada vėl kils karių pulkai... sudundės Vilniaus gatvės, Karalių kapai, žygiuos gretos laisvoji šaly. Tikėkime, tai įvyks...

Bet mes negalime taip pat praeiti nepaminėję žuvusių lietuvių karių II pasauliniame kare. O jų krito tūkstančiai, kaip būtų įdomu išgirsti ir nusipelnusių karių pasakojimus kovų laukuose. "Karys" gali taip pat įvesti narsiųjų lietuvių karių išgyvenimų skyrių "Narsieji Vyrai," kaip kad buvo laisvais metais. Vieną čia noriu paminėti kovos laike žuvusį II pasauliniame kare Italijoje lietuvių pvt. Praną Sharkį. Jo tėveliai gyvena Montello mieste, 86 Webster str., Mass., kurie labai gailisi netekę savo sūnaus vos 24 m. amžiaus, kuris, eidamas artilerijoje gelbėjimo pareigas, žuvo 1944 m. sausio 26 d. Žinome ir kitus žuvusius iš Chicagos, kurių ne viena motina išverkusi akis su širdgėla gaili. Žuvo lietuvių ir Korėjos kare. Žus dar ir ateinančiame kare. Giliausi užuojauta tenka reikšti likusiems.

Buvusius nelaisvėje amerikiečius gražiai pagerbė.

Keli tūkstančiai JAV karių grįžo iš komunistų nelaisvės, jų tarpe ir keletą lietuvių. Praėjusiam "Kario" numery mes skaitėme apie grįžusį karį Klimą, dabar dar tenka paminėti ten kentėjusius pora lietuvių Sgt. Praną Rušinską ir serž. Juozą Valentukonį. Karys Pranas Rušinskas lėktuvu rugs. 22 d. grįžo į namus, 28 Prospect St., Wilkes barre, Township. Jis jau senas JAV armijos karys, kuris 16 m. tarnauja. 1951 m. rugs. 7 d. kautynėse prie Hill 717 Korėjoje jis pateko komunistų nelaisvėn, kur išbuvo beveik tris metus. Kaip baisu darosi, klausant belaisvių pasakojimus, kurie patyrė neapsakomus kankinimus. Ir Pranas jų daug matė, pergyveno. Bet jis nenusimena ir pailsėjęs vėl stos iš naujo tolesnei karo tarnybai. O į New Britain, Conn. iš Korėjos grįžo serž. Juozas Valentukonis, išbuvęs nelaisvėje tris metus. Jo namiškiai, ypač motina, su širdgėla liūdėjo nežinant kur jis buvo, bet dabar visi džiaugiasi, sulaukę savo šeimos nario. To miesto majoras J. L. Sullivan su kitais miesto viršininkais bei veteranų įvairių postų komandieriais sutiko Juozą šūkiu: "Welcome Home". Prieš miesto rotušę buvo išpuošta augštai įrengta estrada, kurioje prie iškankinto kario stovėjo jo motina, broliai, seserys, miesto viršininkai, kunigai, o susitikimo maršą griežė Aukšt. Mokyklos benas, kuris taipgi grojo ir Himną. Majoras įteikė to miesto raktą ir pasveikino karį. Sveikino daugybė kitų, paskui įvyko paradas ir pietūs. Po jų didelėje State Armory salėje vyko šokiai, dainos, postų sveikinimai, dovanos. Tikrai mums miela pasveikinti šį ir kitus lietuvius karius sugrįžimo proga, kurie patyrė komunistų dalį žiaurumą, kuriuos daugelis iš mūsų atsargos karių esame taip pat pergyvenę okupacijos laike Lietuvoje. Gyvenkit sveiki mieli karo kankiniai, skelbkite visur tą komunistų pragaro žiaurumą, kad jis čia neįsigalėtų. O gi Lietuva jau beveik 10 m. kaip kasdien yra kankinama, mūsų broliai ir sesės kenčia ir kovoja su okupantu.

J. PSK. VAIDOTAS MARKAUSKAS, tarnaujantis JAV armijoje — aviacijoje, Washingtono valstybėje.

Lietuvis karys-vienos salos karalius

Iš JAV laivyno pranešimo tenka patirti, kad lietuvis sargybų leitenantas Faustinas Virkus tapo vainikuotas La Gonave salos karaliumi, jis valdė 4 m. Toji sala turi dabar 12 tūkst. gyventojų. F. Virkus 13 m. yra tarnavęs JAV marinų dalinyje Haiti respublikoje, kur jam teko kautis su vietiniais banditais ir atlikti kitas pareigas. Kilęs iš Lietuvos ir mažas būdamas su tėvais atsikėlęs į Pensilvaniją, lankė mokyklą ir dirbo anglių kasyklose. Vėliau įstojo savanoriu į marinus ir išvyko į Haiti. Tikrai įdomu, kad lietuvis karys kovodamas ir atlikdamas svetur svarbias pareigas taip augštai iškilo ir kad žmonės jį labai pamilo.

Įvairūs lietuvių karių gyvenimas

Korėjos karo veteranas Algimantas Kaupas, kuris tarnavo pirmojoje kavalerijos divizijoje, yra apdovanojtas pasižymėjimo ženklais, pakeltas į seržanto laipsnį. Jis yra tremtinis ir dabar, baigęs karo tarnybą, studijuoja Urbanos U-te. Nesenai sukūrė šeimą su to pačio u-to chemijos fakulteto studentė Liūda Rakutyte. Jo tėvas Kaupas buvo "Lietuvos Banko" direktoriumi, teta yra viena iš žinomų šv. Kazimiero vienuolyno Chicagoje steigėjų, brolis Julius rašytojas ir gydytojas gyvena netoli Chicagos. Laimingo gyvenimo, mieli Lietuvos šalies vaikai... Taip pat tenka pasveikinti ltn. R a i m u n d a š i m u t i, jauniausią

“Draugo” red. L. Šimučio sūnų, kuris ką tik baigė savo klasėje pirmuoju karo aviacijos mokyklą, įsi-
gydamas 2-jo leitenanto rangą. Jaunasis leitenantas buvo parvykęs į Chicago ir čia kiek pailsėjo. Sgt. R. Mišauskas mūsų spaudoje aprašo iš parašiutininkų gyvenimo išpū-
džius, kuriuose paliečiami karių nuotykiškai, šokant iš augštos parašytu žemyn. Karys Vytautas Pečkaitis, kaudamasis su komunistais Korėjos fronte, gavo du atsižymėjimo medalius. Buvo sugrįžęs į Worcesterį pas tėvus, bet netrukus vėl išplaukė į Korėją su Transportacijos batalionu. Cpl. Gediminas Rajsckas, tarnaujantis JAV kariuomenėje, sunkiųjų mortyrų daliny, 37-sios div. Camp Polk, La., labai džiaugiasi gaudamas lietuvišką spaudą. Vienam tarp svetimų esti nuobodu. Raymondas Morkūnas iš Chicagos buvo JAV kariuomenėje ir ėjo kanuolių inspektoriaus pareigas. Dabar kartu su tėveliais švenčia šeimos šventę—25 m. tėvų sutuoktuves. Pfc. Alfonsas Raškevičius spalio 17 d. buvo paleistas iš karo tarnybos; jis tarnavo Alabamos valstybėje. Rengiasi tapti pilotu. Dabar grįžo pas savo motulę p. Stella Mažeikienę, 936 W. 33rd St. Chicagoje. Algirdas Mileris buvo kurį laiką Korėjoje ir netrukus grįžta į civilinį gyvenimą. Algimantas Ošlapas marinas, jau pora mėnesių kaip plaukioja po Viduržemio jūrą, aplankė Atėnus, Graikijoje. Algirdas Petrauskas yra JAV armijoje, kurį laiką dalyvavo Korėjos mūšiuose, dabar tebėra Tolimuose Rytuose. Jo tėvas Vytautas, Širvintų miestelio ūkininkas, Lietuvos kariuomenės savanoris-kūrėjas, šiuo metu sunkiai serga Chicagoje, St. Anna Ligoninėje, 4950 W. Thomas St. Artimieji draugai ir pažįstami aplankykime ir paguoskime. Edvardas Sulaitis baigė karinį apmokymą ir buvo parvykęs atostogų į Cicero, Ill., vėliau išvyko į Washingtono valstybę. Chicagiečiai G. Bliūdžius, P. Papatīs ir M. Sodeika pagrindinį apmokymą jau baigė. M. Sodeika dabar tarnauja Tolimuose Rytuose. Kęsutis Galeckas, gyv. Baltimorėje, dabar tarnauja JAV marinuose, neseniai grįžo iš Korėjos ir aplankė Portland, Ore. savo sesutę. Kadetas P. Kraujelis, Chicagos lietuvis, studijuoja West Point karinėje akademijoje. Sgt. Tomas Šadauskas, sūnus I. Šadausko, Lietuvių Baltosios Meškos bravoro įsteigėjo, grįžo iš Korėjos laivu ir apsistojo Seattle, Wash. Vytautas Sakalas, neseniai grįžo iš Korėjos fronto ir aplankė tėvelius Chicagoje. Visiems sekmės ir garbingo gyvenimo!

LABAI KLAIDINGA NUOMONĖ

Red. pastaba. Šį “Kario” skaitytojo J. Švitros iš Los Angeles straipsnį talpindami, pildome tik savo pažadą leisti ir kitiems pasisakyti Petrapilio Seimo pakeltu klausimu. Duodami vietas, mes savo nuomonės šiuo reikalu nereiškiame. Laikydami neitralumo, paliekame ir autoriaus kalbos savumus.

Redakcija.

Kario 7—8 numeryje tilpo Birutės Grigaitytės-Novickienės straipsnis LIETUVIŲ SEIMĄ PETRAPILYJE PRISIMINUS, kuriame autorė net dviejose vietose sako: “Raudona vėliava tuomet reišė laisvę, o ne žiaurią tironiją, kaip šiandien”. Toliau vėl sako: “Karių delegacijoje, atvykusioje į seimą su raudona vėliava, tuomet laisvės simboliu...” Dar toliau prieraiše autorė vėl sako: “Jurgis Smolskis, kaip man žinoma, niekuomet bolševiku nebuvo, jis buvo tikras social-demokratas, kas jam netrukus būtų geru Lietuvos patriotu.”

Net nusiiminti tenka, kuomet žmogus maiti, kad toki jau gerai gyvenimo išprusinta ir gabi moteris šiandien dar vis laikosi tos melų pridengtos nuomonės, kad kada nors praelyje raudona vėliava buvo laisvės simboliu, ir kad social-demokratas gali būti geru Lietuvos patriotu!? Atrodo, lyg ponias Navickienė niekuomet dar nėra girdėjus, kad ne kas kiti, o vien tik social-demokratai išperėjo ir išauklėjo bolševikus (šiandieniniai bolševikai-komunistai yra gryniausias social-demokratų ilgametės veiklos produktas) ir kad ta pati bolševikų raudona vėliava ir šiandien dar tebėra ir social-demokratų vėliava! Man dar niekuomet neteko pastebėti, kad social-demokratai būtų kada nors išsižadėję raudonos vėliavos ar marksistų himno ‘Internacionalo.’

Ne tik ponias Novickienė, bet ir daug kitų gan gerų žmonių dažnai pražiopso faktą, kad social-demokratai, kaip ir jų išperėti bolševikai, yra MARKSISTAI! O juk rodo si šiandien jau niekam nėra paslaptis, kad marksizmas yra gryniasias banditizmas, taigi aišku, kad ir kiekvienas maksistas yra gryniasias banditas. Marksinis banditas yra tokis pat banditas, kaip ir gatvinis banditas. Skirtumas yra tik tokis, kad gatvinis banditas jieško progos išigrūsti kur nors tamsiam kampe ir apiplėšti tik vieną žmogų, arba mažą grupę žmonių, o marksinis bandi-

tas jieško progos apiplėšti vienu ir tuo pačiu sykiu viso krašto visus žmones. Bet kaip gatvinio, taip ir marksinio bandito tikslas yra vienas ir tas pats—PLĖŠIMAS.

Kai Lietuvą užplūdo bolševistinis amaras, prie ko jie ten pirmiausia puolė? Nugi jie pirmiausia puolė ir apiplėšė bankus. Kaip po praeito karo Anglijos valdžia pateko į socialistų rankas, ką ten pirmiausia socialistai puolė? Nugi jie pirmiausia “sunacionalizavo” Anglijos bankus. Gatviniai banditai apiplėštus žmones paleidžia. Gi marksiniai banditai apiplėštų žmonių jau nebepaleidžia—jie panardina juos beviltiniausiu vergijon.

Kaip gatviniai, taip ir marksiniai banditai veikia “gengėmis”. Amerikoje, pavyzdžiui, marksinių banditų veikia net keturios “gengės:” socialistai, komunistai, trockistai ir socialistai-darbiečiai. Tarp šių gengsterių eina žūtbutinė kova. Šiandien nėra pasaulyje žmogaus, kuris taip piktai neapkęstų kitą žmogų, kaip vienos gengės marksinis banditas neapkenčia kitos gengės marksinį banditą. Nors jie ir vadina viens kitą draugu, bet tuo pačiu kartu net ir vienos ir tos pačios gengės marksinis banditas nepasitiki kitu savo “draugu”, viens kitą šnipinėja, persekioja ir žudo. Draugas Stalinas ir draugas Trockis neišsitemko vienam pasaulyje, ir Trockis buvo pašalintas. Visai netenka abejoti, kad ir draugas kitoks marksinis su draugu Pruseika neišsitemko Chicagoje, jei ten nebūtų stiprios policijos.

Žmonės, kurie marksinio banditizmo kiek giliau nestudijavo, nežino, kad raudona vėliava niekados nebuvo laisvės simboliu. Raudona vėliava visuomet buvo ir dabar tebėra banditų vėliava. O banditai laisvę jų dienotvarkėn stato tik kaip maską. Kokiais veidmainiais yra social-demokratai, galima matyti jau ir iš šito fakto: patriotingas žmogus negali ir nereiškia ištikimybę vienu ir tuo pačiu kartu dviem vėliavom, Lietuvos vėliavai ir raudonai vėliavai ar kuriai nors kitai vėliavai. Jei jis yra lietuvis, tai jo vėliava yra tik viena Lietuvos vėliava.

Marksiniai banditai iš pat pradžių savo tikslus puikiai užmaskavo ir giliai paslėpė po skambiais obalsiais, gražiomis frazėmis ir nekaltais žodžiais. Pats vardas “social-demokratas” yra tyčia suplanuota apgavystė. Social-demokratai nėra jokie demokratai, jie nei kiek

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

BAZĖS NAMUOSE

JAV Strateginės Aviacijos vadovybė galvoja, kad jau 1958 metais ji galėsianti išsiversti be lengvai pažeidžiamų Europos ir Šiaurinės Afrikos dabar turimų karo aviacijos atramos taškų. Tuo metu JAV Karo Aviacija jau turėsianti pakankamai milžinų lėktuvų B-52 (sprausminių variklių varomų), kurie lengvai galėsia smogti į bet kurį žemės taikinį toliau kaip 4.000 mylių.

GRĖSMĖ AUGA

Perdaug nenustebkime, jeigu Korėjoje įvyks naujas sproginimas ir ten iš naujo prasidėsiančios tik užgesintos kovos. Šiuo metu raudonieji ne tik įvežė į šiaurės Korėją 800 sprausminių lėktuvų naikintojų, suniekindami pasirašytą sutartį, bet š. Korėjos teritorijoje pastatė 35 naujus aerodromus. Taip pat esančios sukurtos naujos pėstininkų divizijos, viso apie penkiolika. Žiną padėti skatina būti viskam pasirengus.

nėra demokratiškesni už jų išperėtus komunistus. Demokratybė jiems yra tik priemonė, kad lengviau prieiti prie žmonių ir juos pasižaboti. Kad laimėti ką nors savo "gengei", social-demokratas apsimis ir demokratu, ir patriotu, ir kataliku, ir mohometonu — bile kuo, jei tik tas gelbės išvilcioti iš žmogaus pinigą ar nukauti kitos gengės marksinį banditą.

Tad netenka stebėtis, kad šiandien yra tokių, kurie dar vis laikosi to absurdo, kad kada nors praeityje raudona vėliava reiškė laisvę, ir kad social-demokratų gengės marksiniai banditai yra geresni už komunistų gengės marksinius banditus. Ypatingai juos dar klaidina ir tas faktas, kad social-demokratų gengės marksiniai banditai iki šiai dienai niekur pasaulyje negavo tinkamos progos pilnai išdemonstruoti savo banditizmą.

Šiandien jau niekam neturėtų būti sunku įžiūrėti, kad social-demokratai nėra nei demokratai, nei patriotai. Patriotai yra darbštūs ir kūrybingi žmonės. Patriotai stato miestus ir fabrikus, veda prekybą ir ugdo gamybą, kad turėtų ir sau užsiėmimą ir kitam žmogui duotų darbo. Ką panašaus marksiniai banditai daro? Kam teko matyti, kad social-demokratų ar komunistų gengės marksiniai banditai kur nors Lietuvoje ar čia Amerikoje būtų užsidėję kokį nors statybos, gamybos ar pirklybos biznį? Mano

APSKAIČIUOTAS TRUKDYMAS?

Augstieji JAV politikos vairuotojai įtaria, kad Raudonosios Kinijos trukdomoji taktika, sušaukti taikos konferenciją dėl Korėjos turinti tamprų sąryšį su raudonoju kiniečių dalinių judėjimu link Indo-Kinijos sienos. Pagal patikrintas žinias esą žinoma, kad daugiau kaip 30,000 karių neseniai pravažiavę į pietus pro Kantoną. Šiuo metu taip pat paspartintas iš Kinijos ir Sov. Sąjungos karinių medžiagų siuntimas Vietnamo raudoniesiems sukilėliams.

ARMIJOS NAUJIENOS

Netrukus spaudoje galinčios pasirodyti žinios, kad JAV Armija laimėjusi kovą su britais dėl standartinės šautuvų municijos gamybos. Būsia skubiai gaminami JAV 30 kal. trumpieji šoviniai. Britų 28 kal. šovinys neišlaikė konkurencijos per paskutinius pratimus.

ilgų metų observacijomis, jie yra šlykščiausi parazitai, o ne patriotai. Jie neturi nei meilės, nei pagarbos nei kraštui, nei liaudžiai, nei pavieniui žmogui; myli vien tik save ir savo gengę, ir tik sau ir savo gengei dirba.

Visoj lietuvių tautos margoj istorijoj nei jokia kita lietuvių organizacija nedavė lietuvių tautai tokį pasibaisėtiną kiekį išgamų, parsidavėlių ir niekšų, kiek jų davė Social-demokratų Partija Lietuvoje ir Lietuvių Socialistų Sąjunga Amerikoje. Kas šiandien šito fakto dar nemato ir kas šituos du išgamų fabrikus ramia širdimi gali gretinti su patriotingais lietuviais, tas visai nesusivokia, apie ką jis kalba, arba tyčia bando pabaltinti krauju apšlakytus marksinius banditus.

Lietuviams šiandien tenka kovoti už savo tautos išlikimą ir jiems bet kokia pagalba yra brangi. Bet ir čia jie nei minutei neprivalo užmiršti, kad, priimdami social-demokratų pagalbą, jie bendradarbiauja su banditais, kurie ir šitą jų didžiausią nelaimę bando išnaudoti tik savo gengės naudai! Mano nuširdžiausiu įsitikinimu yra, kad lygiai visų gengių marksinius banditus lietuvius net ir mirdamas neturi sustot kovojęs, nes už juos šlykštesnių veidmainių ir apgavikų, kruvinesnių barbarų, gašlesnių sadistų ir piktesnių žmogaus laisvės priešų šis pasaulis dar nėra matęs.

—Julius Švitra.

NAUJI VASARINIAI DRABUŽIAI

Laukiama, kad JAV Armija greitai pasiūlysianti naujus karštame ore dėvėti drabužius-uniformą, susidedančią iš palaidinės, galvos apdangalo, ir lengvų medvilninių kelnų.

DAR NEIŠRASTAS

JAV ir britų aviacijos ekspertų paskutiniuose pasitarimuose pats karščiausias ginčų objektas esąs buvęs toks lėktuvo tipas, kuris žemai skrisdamas galėtų prasmukti pro priešų radaro ginamąją tvorą. Šiuo metu JAV, britų ir Kanados geriausi konstruktoriai ruošia planus tokiam lėktuvui pagaminti.

NAUJI DRAUGAI

Šiuo metu Izraelio armija savo apmokymo programai įgyvendinti naudoja kaip statutą "Pėstininkų Puolimas", kuris yra parašytas Afrikos korpuso vado feldm. Erwin Rommel'io.

Izraelio vyriausybė su vokiečiais taip pat veda derybas pastatyti vokiečių dokucse keliolika laivų už 15,000,000 dolerių.

TEREIKIA TRIJŲ MINUČIŲ

Įvairiose JAV, Aliaskos, Okinavos bei Grenlandijos JAV oro bazėse nereikėję nė trijų minučių, nė jokių oro pavojaus signalų, kai lėktuvai naikintojai jau buvo ore ir sutiko tariamus išibrovėlius.

PRIESTANKINIS ŠAUTUVAS

JAV Armija jau pradėjusi naują seriją 106 mm vieno asmens aptarnaujamo prieštankinio šautuvo gamybą. Šis beatatrankinis šautuvas galės pramušti skylę 12 colių šarve. Jis būsiąs garsinamas kaip tikras mirtinas ginklas tvirčiausiems, geriausių šarvų sovietų tankams.

NAUJA TAKTIKA

Pėstijos taktikos žinovai šiuo metu ruošia pratimus, kaip panaudoti helikopterus platesnio masto ypatingo pobūdžio puolimams. Šie speciai ragina pagaminti helikopterus, kurie galėtų kristi 200 mylių greičiu per valandą 500 mylių spinduliu ir pakeltų sunkų svorį.

ZUKOVAS PLANUOJA

Pagal pagrindžio teikiamas žinias atrodo, kad Londone gautieji pranešimai tvirtina, jog maršalui Žukovui esą pavesta peržiūrėti visą SSSR strateginę pažiūrą į ateities karą. Atseit, nuo jo sprendimo dabar priklausys ar Europa ar Tol. Rytai Kremliaus pirmaeilis taikinys.

IŠ L. S. RAMOVĖS VEIKLOS

New Yorko Ramovės Skyriaus susirinkimas

Vienas iš darbingiausių ir svarbesnių Ramovės skyriaus susirinkimų įvyko lakr. 7 d. Atletų Klūbe, Brooklyn, N. Y.

Susirinkimas buvo darbingas, nes išsprendė visą eilę svarbių, per ilgą vasaros atostogas susirinkusių ir dar vis neišgvidentų, klausimų; buvo nužymėtos gairės sekančių metų skyriaus veiklai. Jis buvo svarbus, nes skyriaus senoji valdyba, vedama ilgamečio N. Y. Ramovės skyriaus pirmininko plk. I. Kraunaižio, baigė savo metus ir, atidavusi metinės veiklos apyskaitą, pasitraukė.

Apyskaita parodė, kad skyrius per 1952—1953 metus, 12 mėnesių laikotarpi, sušaukė 8 skyriaus susirinkimus, 6 valdybos posėdžius bei pasitarimus, surengė 3 paskaitas kariniais ir kitais klausimais, surengė ar parėmė rengimą 4 pasilinksminimų ar pobūvių, sudarė ir palaiko nuolatinį ryšį su estų ir latvių veteranais, remia karių žurnalą "Kari", dalyvauja visuomeniniuose sąjūdžiuose ir visai reiškiasi kaip gyva ir veikli organizacija.

Per metus į ramovėnų eiles įstojo 10 naujų narių ir 2 nariai išsikėlė, išjungdami į kitus Ramovės skyrius.

Ramovės kasa, vedama išdininko S. Čiapo, buvo revizoriaus p. J. Kiaunės patikrinta ir rasta tvarkingai ir gerai vedama.

Rinkimai į naują valdybą davė tokius rezultatus: didele balsų dauguma buvo išrinkti: L. Bileris, J. Klivečka, I. Kraunaitis, Z. Raulinaitis, A. Sperauskas ir kandidatai: J. Klimavičius, A. Kirklys ir K. Kepalas. Revizijos komisijon išrinkti: B. Bobelis, J. Kiaunė ir A. Petkevičius, kandidatai: L. Janulevičius ir J. Tutinas.

Susirinkimas priėmė kultūros reikalų vedėjo pasiūlymą pakeisti skyriaus susirinkimų tradicinę tvarką, duodant daugiau įgaliojimų ir savarankiškumo valdybai, sprendžiant einamuosius reikalus. Susirinkimus paversti daugiau auklėjimo ir bendravimo sueigoms, bet ne skyriaus reikalų tvarkomaisiais posėdžiais.

Naujai valdybai linkėtina sėkmės, išplečiant skyriaus veiklą ir suburiant daugiau narių į ramovėnų eiles.

Ramovėnas.

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Rengia L. S. Ramovė, AL. Dariaus ir Girėno Postas ir A. L. Lith. Memorial Post 1763. Įvyks lapkr. 22 d. Ta pat proga bus paminėta Lietuvos skridimo metinės ir Taikos Diena. Minėjimas vyks sekančia tvarka:

11. val. iškilmingos pamaldos už žuvusius Laisvės Kovotojus Apreiškimo Bažnyčioje. Mišias laikys kng. Pakalnis, pumokslą sakys kan. J. Meškauskas;

4 val. p. r. Šventės minėjimo Vakarų Apreiškimo parapijos salėje, 259 North 5th St., Brooklyn, N. Y.

Programoje. kalbės pirmasis Nepriklausomos Lietuvos Kariuomenės savanoris plk. K. Škirpa ir Amerikos Legiono atstovas. Meninėje dalyje dalyvauja solistai Barbara Darlys ir Alekas Vasiliauskas, aktorius H. Kačinskas ir p. Matulaitienės tautinių šokių Ansamblis.

Po meninės dalies šokiai abiejose salėse, grojant J. Vedegio orkestrui. Gausus bufetas ir kitos pramogos. Įeinant aukojama. Lietuviška visuomenė ir svečiai kviečiami gausiai dalyvauti.

Rengėjai.

BALTIJOS VETERANŲ SUSITIKIMAS.

Estų atstovų sušauktas baltiečių veteranų pasitarimas įvyko spalio 7 d. Estų namuose Manhattane.

Dalyvavo 5 estų, 3 latvių ir 3 lietuvių atstovai. Posėdžio metu, kuriam pirmininkavo estų atstovas E. Reissaar, buvo pasikeista informacija ir aptarta eilė esminių klausimų, liečiančių tolesnį baltiečių bendradarbiavimą.

Estų veteranai neperseniai susijungė į vieną karinę organizaciją: "Legion of Estonian Liberation". Kitų karinių organizacijų jie neturi. Estijos Vadavimo Legionas apima visus karius ir visus tuos, kurie pareiškia norą stoti kovon su ginklu už Estijos išlaisvinimą. Ši prielaida atidaro duris visam estų patriotiniam jaunimui, nors ir netarnavusiam kariuomenėje, stoti organizacijon.

Latvių atstovui pasiūlius padaryti pirmus praktiškus žingsnius baltiečių bendradarbiavimui, buvo nutarta surengti pirmą bendrą baltiečių veteranų vakarą—koncertą. Va-

karo tikslas būtų suvesti trijų tautų veteranus, jų šeimų narius ir jų svečius į vieną draugišką pobūvį, duoti progos vieniems kitus pažinti ir daugiau vertinti bei populiariainti baltiečių visokį bendradarbiavimą. Tuo pačiu tikimasi, kad pavyks sukelti nors ir kuklią pinigų sumą, būtiną tolesnei veteranų veiklai vykdyti. Vakarų numatomas sekančių metų vasario mėnesį.

Juozas Almis Jūragis

LIETUVOS KARIAI

Mūsų gretos buvo šaunios,
Mūsų širdys buvo jaunos,
Mūsų dainos sutartinės
Tai skambėdavo tėvynėj.

Kai mes jojom—ugnį skėlėm,
O žirgai mūs žemę kasė.
Širdyse gaisrus sukėlėm
Merguzėlėms geltonkasėms.

Kur mes ėjom, mus lydėjo
Pamojimai, šypsniai, gėlės.
Mes apginti prižadėjom
Ir tėvynę ir mergele.

Mūsų gretos buvo šaunios,
Mūsų širdys buvo jaunos.
Ryžtas širdyje ugninis —
Mirt, jei reiks, tėvynę ginant.

*
* *

Argi spauda ims viršų?
Ką žadėjom — neužmiršom.
Uniforma nesava,
O širdij vis Lietuva.

O kas laisvę gint mėgina
Ir už ją kaip vyras stos —
Mes su tais: ir Indo-Kinuos
Ir Korėjos apkasuos.

Nors toliausiai nuo tėvynės
Skintų mirtina kova,
Mūsų žodis paskutinis:
—Tau, brangioji Lietuva! —

Argi spauda ims viršų?
Ką žadėjom — neužmiršom.
Nors pulkai ir nesavi,
Laisvės obalsiai gyvi!

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

MĖGIAMAS IR LAUKIAMAS KARYS

Kapitonas J. Venckus, tarnaujantis JAV Sargybų Kuopose Vokietijoje, atsiųsdamas KARIO prenumeratos mokesį už 1953 metus, rašo:

"KARYS" mums dirbantiems Labor Service tarnyboje yra vienas iš artimiausių spaudos draugų. Ir aš esu pilnai įsitikinęs, kad sekančiais metais KARIO skaitytojų bus žymiai daugiau. Linkiu sėkmės ir ištvermės kelyje į mūsų valstybės artėjantį išsilavinimą iš raudonojo jungo".

Kpt. J. Venckui dėkojame už atsitęsmą ir linkėjimus, taip pat už nuotrauką, kuri vaizduoja kongresmano Kersteno lankymąsi Sargybų Kuopose. Ji tilps sekančiame numeryje. Kitas toje pat žinyboje tarnaujantis KARIO skaitytojus prašome irgi susirūpinti savo prievolės KARIUI atlikimu.

* * *

IS TOLIMOSIOS AUSTRALIJOS

KARIO skaitytojas Vytautas Palukaitis iš Australijos, rašydamas savo prenumeratos atnaujinimo reikalą, laiške pažymi:

"Nė nepastebėjau, kaip prabėgo 12 mėnesių, per kuriuos mane lankė mielas KARYS. Maloniai prašau tęsti siuntinėjimą, o aš atsisteisiu sekančių metų pradžioje..."

Dėkojame rūpestingajam skaitytojui iš tolimosios Australijos. Ta proga prašome ir kitus prenumeratorius pakubinti atsisteisti už praeitą laiką. Australijoje gyvenantiems tatau nėra sunku įvykdyti, nes ten kiekvienam asmeniui yra leista kas mėnuo išsiųsti į užsienį po 5 svarus.

* * *

TREMTINIO INVALIDO LAIŠKAS

Laisvės kovų invalidas Pranas Valcukas iš Vokietijos, kuriam KARYS siunčiamas nemokamai, rašo:

"Cerb. Redaktorium! Širdingiausiai dėkoju už man siunčiamą taip mielą ir taip labai laukiamą KARIJ. Man nemalonu, kad aš nepajėgiu atsilyginti, o be KARIO, prie kurio dabar taip prisirišau ir jį pamilau, būtų dar sunkesnės mano tremties ir vargo dienos.

Cerb. Redaktorių labai maloniai prašau sudaryti galimybę, kad ir ateinančiais metais galėčiau džiaugtis taip mielu KARIU.

Su pagarba, Valcukas"

Mez suprantame varge esančius tremtinius, todėl ne vienam, bet kelioms dešimtims siunčiamas KARYS, visai neturint vilties sulaukti iš jų prenumeratos apsimokėjimo. Mums malonu, jei žurnalas sudaro bent truputį džiaugsmo jų vargo dienose. Suprantama, KARIUI tatau sudaro nemažą ekonominį sunkumą, tad ir prašoma pajėgesniųjų skaitytojų tą nedateklų išlyginti savo kad ir mažomis aukomis. Kaip matome, geraširdžių aukotojų vis atsiranda ir mūsų darbą bei pastangas lengvina.

* * *

Mieli Redaktoriai,

Tikiuosiu labai neužrūstines, jei už KARIJ atsilyginu "kiek" pavėluotai. Žaviuo i Jūsų užsispyrimu žūt-būt nutraukti žurnalą leidus. Jis jaučiamai yra padaręs didelę pažangą nuo pirmo nr. Amerikoje. Jeigu išvengsite save giriančių ar kitus peikiančių "atsiminimų" spausdinimo (nesvarbu, kieno jie būtų), tai tikrai atsieksite suvienijimo visokių atspalvių kovotojų prieš bolševizmą.

Linkėdamas Jums ištvermės ir energijos, siunčiu 4 britų svarus iš saulėtos Pietų Kryžiaus padangės.

Jūsų Ignas Taunys

Australija, 1953. 9. 11.

SKAITYTOJAI, DĖMESIO!..!

Artėja 1954-ji metai, pats laikas skaitytoams pagalvoti apie KARIO prenumeratos pratęsimą.

Kaip matote, žurnalas KARYS, nors sunkiai kovodamas su ekonominiais neadekliais, šiuos metus baigia kas mėnuo reguliariai išeidamas. Pasitikėdamas savųjų skaitytojų uolumu, jis toks pat reguliarius nori būti ir sekančiais metais, net nori pagal galimybes padidinti savo puslapių skaičių. Žinoma, jis to daryti negali už tą pačią prenumeratą, tad sekančiais metais numatoma KARIO prenumeratą pakelti ligi 5 dol. metams. Apie tai iš anksto painformuodami, darome išimtį uoliesiems prenumeratoriams, būtent:

Kas iki 1953 metų gruodžio 31 d. atsiųs tik 4 dol., tam visus 1954 metus KARYS bus siunčiamas be primokėjimo. To neįvykdžiusieji už KARIJ 1954 metais mokės 5 dol. prenumeratos.

Prašom paskutėti!

KARIO ŠTABAS

KARYS MALONIAI PRAŠO

Šie metai jau visiškai prie pabaigos, o dar daugelis KARIO skaitytojų nėra atsilyginę už 1953 metus. Jau išsiuntinėta antrieji paraginiai, bet tik mažuma į juos tėra atsiliepę. Tuo tarpu KARIO išpaieigojimui spaustuvei slėgia visu savo svoriu. Metams baigiantis žūt-būt privalome atsisteisti su spaustuve iki cento. Tad KARYS maloniai prašo visų savo skaitytojų kuo skubiausiai atsilygti prenumeratos mokesį už 1953 metus. Kurie yra gavę knygą MEDINIS ARKLYS, tie prašomi po 1 dol. pridėti už ją.

Tam tikra dalis skaitytojų dar nėra atsilyginę už 1952 metus, tad šių prašoma atsilygti savo prenumeratos mokesį už abu metus iš karto. Juk būtų visai nemalonus dalykas, jei šioje skiltyje vietoje aukotojų pavardžių pradėtume skelbti KARIO skolininkus, kurie, griežčiau išsireiškiant, neatsiteisdami darosi šio žurnalo žlugdytojais. Į tas pačias gretas įsirikiuoja ir tie keli platintojai, kurie į mūsų pakartotinus prašymus atsiskaityti nieko neatsako ir tyli, kaip žemę pardavę.

Visų uolių skaitytojų maloniai prašome užsiprenumeruoti KARIJ sekantiems metams. Kaip atskirame pranešime rašome, KARIO prenumerata 1954 metams pakeliama ligi 5 dol. Bet tie skaitytojai, kurie ligi metų pabaigos atsiųs 4 dol., sekančiais metais KARIJ gaus be primokėjimo.

Nuo spalio mėn. ligi šiol KARIO rėmėjų-aukotojų susidarė namaža eilė, būtent:

K. Daunys iš Kanados	\$4.00
Pr. Dapkus iš Hartford, Conn.	3.00
Kl. Karosas iš Cleveland, Ohio.	2.00
T. Linartas iš Great Neck, N. Y.	2.00
V. Mvkolaitis iš Philadelphia.	2.00
V. Milčius iš Glendale, N. Y.	2.00
J. Nasvytis iš Cleveland, Ohio.	2.60
D. A. iš Brooklyn.	1.00
K. Česna iš Worcester, Mass.	1.00
A. Ignatavičius iš Kanados.	1.00
P. Kasperas iš New Yorko.	1.00
J. Kiaunė iš Brooklyn.	1.00
P. Lanauskas iš Elizabeth, N. J.	1.00
J. Leonavičius iš Venezuelos.	1.00
V. Lideikis iš Madison, Wis.	1.00
Pr. Malinauskas iš Rochester, N. Y.	1.00
Br. Mozūras iš Kanados.	1.00
VI. Nagius-Nagevičius iš Willoughby, Ohio.	1.00
V. Poškus iš Detroit, Mich.	1.00
L. Peseckas iš Detroit, Mich.	1.00
V. Saladžius iš Rochester, N. Y.	1.00
J. Strungys iš Waterbury, Conn.	1.00
A. Tveras iš Chicagos.	1.00
J. Susmaras iš Chicagos.	1.00

Visiems aukojusiems mieliems skaitytojams yra dėkingas

KARYS,
680 Bushvick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

NAUJI LEIDINIAI

ANOJ PUSĖJ EŽERO... PO RAGANOS KIRVIU...

Pulgis Andriušis, **ANOJ PUSĖJ EŽERO**. Lyrinės apysakos. Antroji laida. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Dail. Pr. Lapė. 102 psl., kaina \$1.50.

Jurgis Jankus, **PO RAGANOS KIRVIU**. Pasaka. Iliustravo dail. B. Vilkutaitytė-Gedvilienė. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 102 psl., kaina \$1.50.

KNYGOS BIČIULIS, neperijodinis Knygos Bičiulių Klubo leidinys Nr. 2, 1953. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Siuntinėjamas nemokamai.

Juožas Švaistas, **ELDORADO**, Apysakaitės ir vaizdeliai. Išleido "Bendrija," Hannover, Germany, 1953 m. Kietuose apdaruose, 150 psl. JAV pardavinėjama po 1 dol. 80c.

Šioje knygoje telpa 12 apysakų bei vaizdų, piešančių Lietuvos žmonių nuotaikas bei gyvenimą paskutinio karo metu savam krašte ir tremtyje, Vokietijoje. Pora rinkinyje telpančių apysakų yra iš amerikiečių lietuvių gyvenimo, o paskutinioji — **KUMELIUKAS** — vaizduoja vieną spaudos draudimo laikų epizodą Lietuvoje. Knyga pavadinta **ELDORADO** pagal tuo pačiu vardu rinkinyje telpančią vieną apysaką. Kas yra skaitęs Juozo Švaisto praeitų metų gale pasirodžiusę knygą, meistriškai sukurtą pasakų pyne, **PETRAS ŠIRVICKAS**, tas jau pažįsta jo vaizdų ir patrauklų stilių.

Lietuviai gabūs visuose darbuose, tad jie gali prasimušti ir prekyboje.

REIKALINGI

bendradarbiai — atstovai visuose kraštuose pardavinėti amerikietiškas

NYLON KOJINES IR BLIUSKUTES

Suinteresuotieji tų gaminių platinimu bei įvežimu ir norintieji uždirbti daugiau 50 dol. per dieną, prašomi rašyti lietuvių kalba šiuo adresu:

I N C E X

125 Broad St., New York 4, N. Y.
USA

Knyga **ELDORADO** pasižymi tuo pačiu stiliaus lengvumu ir intrigos įdomumu.

TAIP JIS KALBĖJO (Don Bosko mintys). Parengė kun. A. Sabaliauskas, SAB. Spaudė **IMMACULATA** 1953 m. Nedidelio formato, 132 psl. Knygelė skirta kiekvienai krikščioniškai širdžiai, ieškančiai pakilti augščiau žemės nykios kasdienybės. — Tėvas kun. A. Sabaliauskas yra knygos **NUO IMSRĖS IKI ORINOKOS** autorius ir D. Pilla veikalo **SIELA UŽ SIELĄ** vertėjas. Gyvena Venesueloj, kur yra stipriausias lietuviybės išlaikymo šulas. Ten gyvena apie 2000 lietuvių ir tarpe jų kun. A. Sabaliauskas, būdamas vienintelis JAV išeinančios lietuvių spaudos platintojas, per vienerius metus išplatino knygų, žurnalų bei laikraščių maždaug už 5000 dolerių. Taip pat jis redaguoja ir leidžia mėnesinį žurnalą **TĖVŲ KELIAS**, kuris yra vienintelis Venesueloj išeinantis lietuvių laikraštis.

J. Grabau-Grabauskas, **KELIAS Į PASISEKIMĄ**. Etiketo vadovas Amerikoje: kaip elgtis namie, gatvėje iškilminguose pobūviuose, vestuvė-

se ir kt. 144 psl., kaina 2 dol. Šiais metais rugpiūčio mėn. išėjo II-ji laida. Gaunama pas J. Karvelį, 3322 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., ir pas platintojus.

PASKUTINIS PRŪSU SUKILĖLIS HERKUS MANTAS. Romanas iš didžiojo Prūsų sukilimo prieš kryžiuočius. Parašė M. Springborn. Antrasis leidimas. Išleido **NEMUNAS**, 3153 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. 197 psl., kaina nepažymėta. Nors ši knyga parašyta ir svetimtaučio autoriaus, bet lietuviui skaitytojui ji kelia pasididžiavimą senaisiais prūsais.

LAISVOJI LIETUVA. Lietuvių savitraštis. Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis. Adresas: 3157 So. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

Tai naujas šį rudenį Jungtinėse Amerikos Valstybėse pasirodęs savitraštis, daugelį jau spėjęs užimponuoti savo gyvumu bei aktualumu. Beje, griežtai teigti, kad tai yra naujas laikraštis, nėra galima, nes ligi šių metų pradžios jis išedavo Kanadoje, o dar anksčiau buvo leidžiamas rotatorinis Vokietijoje. Žymimas išeinąs septinti metal. Bet jis naujas šioje šalyje ir taipgi savo šviežumu, gajomis mintimis, įvairumu bei turiningumu. Aišku, tai nuopelnas išeinantis Vyt. Staneikos ir gabių bendradarbių.

NAUJAUSIA KARINĖ LITERATŪRA

1. **Bulwark of the West**. Autorius Arthur C. Turner. 106 psl. Išleista Toronto, The Ryerson Press. Nato problemos. -2.00.

2. **Mutiny**. Redagavo Edmund Fuller, 365 psl. Apie garsius ir negarsius sukilimus žemėje ir jūroje, nuo Cezario iki modernųjų laikų. Išleido Crown Publishers, New York, \$3.50.

3. **The Army Air Forces in World War II**. Tomas V. Redagavo Wesley Frank Craven ir James Lea Cate. Pacifikas — Matterhornas - Nagasaki, 1944 m. birželis — 1945 m. rugpiūtis. 896 psl. \$8.50.

4. **Patrol**. Autorius Fred Majdalan. 149 psl. Novelė apie karą S. Afrikoje; britų puskarininkų gyvenimas 1939-1945 m. Išleido Houghton Mifflin Company Bostone įrišta, \$2.00 ir Balantine Books NewYorke neįrišta, 35c.

5. **New Guinea and the Marianas**: 1944 m. kovo mėn. — 1944 m. rugpiūčio mėn. Tomas VIII. JAV jūrinių operacijų istorija Antrojo Pasaulinio

Karo metu. Autorius Samuel Eliot Morison. Iliustruota, 435 psl. Išleido Atlantic-Little-Brown Bostone, \$6.00.

6. **The Forsaken Idea**. Autorius Edward Cranshaw, 178 psl. Studija apie riavo Būrų Kare". Išleido Longmans' Viscount Milner, "žmogus, kuris ka-Green & Co., New Yorke. \$3.25.

7. **The Partisans**. Autorius Fred Kraav. Pogrindžio kovotojai Baltijos erdvėje. Išleido Vantage Press, New Yorke. \$3.75.

8. **Firearms of Yesterday**. Autorius Albert Henry Rogers. Šaunamųjų ginklų istorija ir vaidmuo Amerikos istorijoj. Išleido Vantage Press, Inc., New York, \$2.00.

9. **The Middle East in the War**. Autorius George Kirk. Įžanga Arnold Toybee. Tarptautinė apžvalga 1939-46 m. 511 psl. Išleido Oxford University Press, New Yorke, \$10.00.

10. **America Rebels**. Redagavo Richard M. Dorson. Patriotų pasakojimai: 347 psl. Išleido Pantheon Books, New York, \$5.000.

Z. R.

K A R Y S

ĮSIRIOGLINO Į SLAPTĄ RUSŲ SUSIRINKIMĄ

Raulas Gurga

Mano geras prietelis Antanas buvo vienas šaunių šauniausias politrukas. Vyras buvo ne kvailas, net augštuosius mokslus užsienyje ėjęs, Nepriklausomybės laikais tarnavo Lietuvos saugume (slaptoje politinėje policijoje). Bolševikams Lietuvą okupavus, rodos, turėjo žūti ar Sibirijoje atsidurti. Tačiau išėjo atvirksčiai. Pasidarė šaunus politrukas.

Kas jį pasiūlė į politrukus, patirti neteko. Manau, kad "Tiesos" vyriausias redaktorius Zymanas. Jis ir kitus buvusius saugumo tarnautojus yra įkišęs į bolševikų tarnybas. Kodėl jis tokią gerą širdį rodė, žinoma, lieka bolševikinė paslaptis.

Politrukas Antanas nebuvo tarnavęs kariuomenėje. Net naujoko kruopų nebuvo srėbęs. Paskirtas politruku karininko vieton ir gavęs 1200 litų pašalpos kariniams drabužiams įsigyti, tuoj pat kariškai apsirengė ir prie lietuviškosios uniformos prisisegė rusiškus vyresniojo leitenanto laipsnius.

Ne vienas Antanas buvo greitas į karininko laipsnius. Ir daugiau kareivių politrukų, paskirtų karininkų vieton, pradėjo nešioti karininkų laipsnius. Pagaliau tai patyrusi rusų karinė vadovybė uždraudė, ir kareiviai vėl turėjo save pažeminti iki savo buvusių Lietuvos kariuomenės laipsnių.

Mūsų Antanas, kaip buvęs saugumietis, praslįsdavo ar išlįsdavo net ten, kur kitas jokia būdu nesugebėtų. Žinome, kad bolševikai mėgsta dirbti daugiausia naktimis. Kartą mums bedirbant, jau apie 10 val. naktį, užsigeidė mūsų raudonieji darbuotojai užkasti ir atsigerti. Kas nueis nupirkti? Žinoma, mūsų šaunusis Antanas.

Grįžta po dešimtos, o vartai jau užrakinti. Sargas nuėjęs iki 12 val. prsnūsti, kol mes iš darbo eisime namo. Antanas beldžiasi į vartus, bet neprisibeldžia. Ir visdelto grįžo su dešromis, agurkais, duona ir alumi. Pro kur grįžo—neaišku. Tik visa jo milinė buvo balta, dulkina. Matyt, lindo pro kur. Mūsų paklaustas pro kur įlindo, Antanas kariškai išsitiesė, pirštu dūrė į kaklą ir išdidžiai pabrėžė:

—Reikia turėti galvą!

O aš palingavau galvą ir pats sau tariau:

—Reikia turėti ir praktikos!

Antanas buvo tikras mūsų informacinis šaltinis. Kiek dirbęs, kiek nedirbęs, žiūrėk, ir dingsta iš mūsų įstaigos, ir jau beslankiojās apie Kariuomenės štabą. O grįžęs pripasakoja, kas vyksta štabe ar kitur.

Kartą buvo rusų karininkų ir politrukų slaptas susirinkimas, į kurį net raudonieji lietuviai nebuvo pakviesti. Antanas nejučiuomis ir ten įsiveržė. Nėjo sėsti į pirmuosius suolus, bet kukliai atsisėdo visų užpakalyje, kamputyje. Aplink jį sutūpė jaunesniojo laipsnio karininkai, ir jie nekreipė dėmesio į lietuviškos uniformos politruką. Manė, kad ir jis reikalingas.

Susirinkime buvo keliamas Lietuvos karių maitinimo klausimas. Mat, Lietuvos kariuomenė buvo gerai maitinama, o rusų—blogai. Šis klausimas rusiškajai vadovybei buvo labai nemalonus. Pradėjęs kalbėti, vieni rusų vadų siūlė palikti senąją Lietuvos kariuomenės maitinimą. Girdi, Lietuvos kareivis pratęs gerai valgyti, pradės nerimti ir maištauti, kai jam maistas bus pablogintas ir prilygintas prie raudonosios armijos mitybos.

Kiti rusų vadų buvo priešingi. Girdi, jeigu paliksime senąjį Lietuvos kareivio maitinimą, tai apie tai išgirs mūsų rusiškosios įgulos Lietuvoje, o gal ir toliau. Tuomet mūsų kariai pradės nerimauti ir maištauti. O mūsų daugiau, negu lietuvių, taigi ir pavojus bus didesnis.

Antroji nuomonė laimėjo ir Lietuvos kareivio maitinimas buvo prilygintas raudonosios kariuomenės maitinimui, taigi labai pablogintas.

Kai jau gerokai rusų buvo išsiplėpėta, kažkuris rusų vadų iš priekio pastebėjo kamputyje susitraukusį mūsų šaunųjį Antaną. Gražiuoju jį išprašė lauk, bet Antanas mums parnešė naujausių idomių žinių, kad turėsime prisiveržti pilvus ir priprasti valgyti rusišką džiovintą žuvį—voblą.

Netrukus mūsų kareivius pradėjo maitinti ta prakeita vobla. Tai la-

bai sūri, kieta ir neskanu žuvis. Valgydami keikėsi mūsų kareiviai ir pradėjo išdarinėti visokias išdaigas.

Kartą savo kareivinėse ant laiptų, šakaliukais parėmę, išrikiavo (sustatė uodegomis žemyn, o galvomis aukštyn) voblas. Nuo didžiausios priešaky iki mažiausios užpakalyje. Prie voblių rikiuotės pridėjo užrašą: "Žuvelės eina į dangų pas Dievą vandens prašyti."

Rusų politrukai ir karininkai, radę tokią gražią rikiuotę, pasiuto. Įraudę, įkaitę pradėjo lakstyti po kareivines ir tardyti kareivius, kas tai padarė. Tačiau kaltininkų nesurado.

Kitas šaunus nuotykis buvo batalijono valgykloje. Pietums mūsų kareiviams padavė voblos. Kareiviai kanda, kanda ir niekaip atkasti negali. Kieta kaip bato padas. Tuomet budėjo vienas mūsų majoras, kuris Pirmojo Didžiojo karo metu tarnavo rusų kariuomenėje ir gerai pažino tą rusiškąjį skanėstą. Jis kareiviams patarė:

—Girdit, vyrai, norint įkasti, reikia gerai į ką nors kieta padaužyti. Tuomet vobla suminkštėja.

Šito mūsų vyrams ir terekėjo. Vienas kareivių pradėjo komanduoti—skaityti: viens, du, trys! O kiti pagal komandą visa jėga trankyti žuvį į stalus, suolus, sienas, vienas arba į lubas remenčius stulpus. Kada keletas šimtų vyrų iškart trenkė, valgykloj kilo didžiausias trenksmas. Drebėjo visa valgykla.

Išgirdę tokį bilsesį, atbėgo rusų politrukai ir karininkai. Bandė kareivius sulaikyti ir nuraminti, bet kur tau. Kareiviai neklauso ir toliau pagal komandą tranko voblą.

—Ką darote? — šaukia rusai.

—Voblą minkštiname! — atsako lietuviai, ir toliau patenkinti trankosi, nors tuo galėdami atsikeršyti rusams.

—Kas jus pamokė taip daryti? — klausia rusai.

—Mes patys išgalvojome! — atsako kareiviai. Lietuvis majoras stovi palei duris, rausta ir bala. Jeigu nors vienas kareivis prasiatų, kad majoras patarė taip daryti, tai aišku — majorui grėstų kalėjimas, o gal ir Sibiras.

Iš keletos šimtų kareivių neatsirado nė vieno, kuris būtų išplepėjęs ir išdavęs majorą. Lietuvos kareivis buvo kietas riešutas.

Kitame numeryje: Darbininkai juokiasi iš bolševikų spaudos karių paslapčių, o tų paslapčių saugotojas politrukas rausta iš gėdos ir keikiasi tokias kvailas pareigas eidamas.

DĖMESIO!

Jei dar neturi — įsigyk įdomią knygą

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

(Per fakirų žemę)

prašytą A. Sabaliausko.

Šioje knygoje rasī lietuviu misi-jonieriaus patyrimus ir išgyveni-mus keliaujant per svetimus kraš-tus ir tautas. Ten ypač plačiai yra kalbama apie paslaptinę INDI-JĄ — fakirų ir keturių dešimčių milijonų dievaičių žemę.

Kaina \$2.50

Pavieniai ir platintojai ją gali gau-ti pas Mr. E. Dambrauską, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

SKAITYTOJUS KVIEČIAME ĮSIGYTI ŠIAS VERTINGAS KNYGAS

Rašant KARIO adresu, galima įsigyti šias knygas:

1. J. Petraitis, LAISVĖ GINANT, I-mas tomas, kaina \$2.00
2. J. Petraitis, KAIP JIE MUS SU-ŠAUDE \$1.80
3. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELAS, I-mas tomas \$3.00
4. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS, II-ras tomas \$3.00
5. Stasius Būdavas, LORETA, Mer-gaitės likimo romanas \$1.80
6. M. Vaitkus, ČIRIKSAS SIAUBE, Nevelė \$1.00
7. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, pasakos vaikams \$1.00
8. Vytė Nemunėlis ir Vyt. Augusti-nas, PO TĖVYNĖS DANGUM, ei-liuota apyskaitė ir foto vaiz-dai \$2.00

Šios visos knygos yra vertingos su-augusiems, jaunimui ar mažiesiems. Siųskite užsakymus šiuo adresu:

K A R Y S
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

KARIO platintojas ir atstovas Chi-cagoje yra

Balys Brazdžionis,
4040 S. Sanfrancisco Ave.,
Chicago 32, Ill.

Mielus čikagiečius prašome žurna-lo reikalais kreiptis į jį.

TAUPYKITE PER PAŠTĄ. SAU-GU IR PATOGU. MES APMO-KAME PAŠTO IŠLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,884
Improvement Loans	25,343
Loans on Savings Accounts	82,997
Federal Home Loan Bank Stock ..	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,032
Office Building and Equipment ..	166,666
Parking Lot — 1415 Race Street ..	22,722
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL—	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances—	
Federal Home Loan Bank	850,000
Loans In Process	55,421
Other Liabilities	10,311
Employees' Retirement Reserve ..	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves	\$295,500
Surplus	252,278
547,778	
TOTAL—	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

SI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JŪSŲ
INDELĖLIAMS.

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118
Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsiteisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

ĮSIGYKITE VERTINGUS "LIETU- VIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

- "Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas \$3.00
"Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas \$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka \$2.50
"Žemė", poezijos antologija \$4.00
"Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusiųjų lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).

Knygos gaunamos "Kario" redak-cijoje, spaudos kioskuose ir leidyklo-je: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broad-way, Los Angeles 3, Calif.

K A R Y S VISŲ LIETUVIŲ ŽURNALAS

Įsigyk pats sau ir kitam dovanų nupirk knygą

S I E L A už S I E L A

parašytą saleziečio D. Pilla ir su-lietuvintą misijonieriaus kun. A. Sabaliausko, kurią išleido Lietuvių Saleziečių gimnazija Italijoje.

Knyga turi 307 puslapius, 43 pa-veikslus ir įrišta į kietus vrselius.

Kaina \$2.00

Tai įdomi, intriguojanti istorinė apysaka, paimta iš realių gyvenimo įvykių.

Platintojai ir pavieniai ją gali gauti: Mr. E. Dambrauskas, 4501 So. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vie-ningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

*Prenumerata (4 dol.) ar jos da-lį kviečiame siųsti: K A R Y S, 680 Bush-
wick Ave., Brooklyn 21, N. Y.*

MASSARO BROS.

Geriausios rūšies kūrenamoji alyva—
žibalas — Anglys — Aliejinių krosnių
įrengimas ir aptarnavimas.

601 MIDDLE NECK RD.
Saukite Great Neck 2-4468

**STEAMBOAT INN
ALMA KASMOČIUS, Vedėja**

Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies maistas
Salė šokiams, susirinkimams, vestuvėms ir
kitokiems pobūviams • Didelis ir gražus
daržas piknikams bei išvažiavimams.

89-91 Steamboat Rd., Great Neck, L. I.
TELEFONAI:

Great Neck 2-1546 • Great Neck 2-3389
(Biznio) (Rez.)

**Maurice's Restoranas
Great Neck'e**

PIZZERIA specialistas, o taip pat gamina
puikius steikus, chops; galima gauti įvairiausios
žuvies, clams, shrimps ir kt.

Įvairiausi gėrimai: degtinė, vynas, alus, vais-
vandeniai.

Svetainėje veikia puikiausia vėsinimo
sistema

GREATNECKIECIAI, UŽEIKITE ĮSITIKINTI!

150 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK

Tel.: Great Neck 4-2120

VIKTOR SIWINSKI

BUV. STANLEY

MEAT MARKET

Naujai Pertvarkyta Įvairiausių Maisto
Produktų Krautuvė.

Geriausios kokybės visų rūšių mėsa, švie-
žios ir rūkytos dešros, sveikiausių ir
skaniausių rūšių ledai (ice cream), alus,
vaisvandeniai, sumuštiniai (sandwiches).

MALONUS IR SKUBUS PATARNAVI-
MAS ANGLŲ, LIETUVIŲ IR LENKŲ
KALBOMIS

156 Steamboat Rd. Great Neck, N. Y.

ELMWOOD SERVICE STATION**A. A. PLAKŠTIS & SON**

Molonus savųjų patarnavimas lietuviams.
Čia pat gaunamos padangos, kameros, baterijos.

Visa pigiausiomis kainomis

Great Neck'o lietuviai! Naudokimės tikrai —

ELMWOOD SERVICE STATION

99 Steamboat Road,
GREAT NECK, N. Y.

DĖMESIO Great Necko LIETUVIAMS!

SKUBIAI! PIGIAI! GERAI!

Taisau radijo aparatus. Galiu paimti iš namų ir
pristatyti atgal.

ALGIMANTAS URBONAS

"De Forest's Training" studentas:

156 Steamboat Rd., Great Neck, L. I., N. Y.
Tel.: Great Neck 2-6911R

Taupyk Tvirčiausioj Amerikos Įstaigoj

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

STANDARD FEDERAL

turtas virš \$41,000,000.00

Atsargos Fondas virš .... \$ 3,250,000.00

STANDARD FEDERAL yra Federal
Savings and Loan Insurance Corp. ir
Federal Home Loan Bank System narys

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 val.
ryto iki 4 val. po pietų.

Ketvirtadien. nuo 9 val. ryto iki 8 v. v.
Trečiądieniais visai neatidaroma.

JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

HARMONY MOTORS

Dabar jau didelis pasirinkimas įvairiausių firmų automobilių (Buick, Dodge, Chrysler, Oldsmobile, Chevrolet, Pontiac, Plymouth, Ford ir kt.) Kiekvienam mūsų automobilių pirkėjų duodamas mašinos leidimas nemokamai

Išmokome nemokančius važiuoti

Parduodame išmokėjimui prieinamesnėmis sąlygomis

HARMONY MOTORS

T. Šlutas, J. Talandis ir S. Zubkus

5805-07 So. Western Ave., Chicago, Ill.

Telefonas: REpublic 7-6480

Saugesnės vietos taupymui niekur nerbsite. Mes apdraudžiame kiekvieną taupymo sąskaitą iki \$10,000.00 per Federalinės Valdžios Agentūrą.

Dabartinis Dividendas yra 3% per Metus

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

Telefonas: TOWNhall 3-8131

Juozas Gribauskas, Vedėjas

TURTAS VIRSINA \$8,000,000.00

Kviečiame ateiti į raštinę dabar ir dykai gauti 1954 metų kalendorių
ACIO UŽ JŪSŲ PARAMĄ!

**APLANKYK ERDVIAĮ IR PATOGIĄ SENIAUSĄ
LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĘ**

**PROGRESS
FURNITURE CO.**

4181-83 Archer Ave.

Tel. LAfayette 3-3171

CHICAGO, ILL.

Rakandai, Pe-
čiai, Televizijos,
Refrigeratoriai,
Plovimo Maši-
nos, Visos namų
Reikmenys.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNhall 3-9472

Visko Užtektinai—Tuoju Pristatom!

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.

Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą. Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą

**Roosevelt
Furniture
Co., Inc.**

LIETUVIŲ
KRAUTUVĖ

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO
Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vak. iki 9:30
Atdara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet.

TELEVIZIJOS — RADIO

Aparatų taisymas atliekamas greitai ir gerai. Saukite kada tik atsitiks Jums reikalus, suges radio, televizija, elektra kambarių, motorai, prosiimo įrenginiai, pafefonai ir kt.

Radio-Televizijos-Elektros technikas

BALYS BRAZDŽIONIS
4040 So. Francisco Ave., Chicago 32, Ill.
Kreipkitės bet kuriuo laiku: Telefonas LA 3-7685